

NEVO TIIFA – UUSI AIKA – HANKKEEN SEURANTARAPORTTI AJALTA 1.1.-30.4.2017

II-maksatuskausi

NEVO TIIFA – UUSI AIKA DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY

31. toukokuuta 2017
Tekijä: Mertsu Ärling

Sisällys

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY / HALLINNOIJA	2
DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU OY / KUOPIO	8
HELSINGIN DIAKONISSALAITOS / VAMOS.....	10
HELSINGIN KAUPUNKI / NUORISOASIANKESKUS.....	13
SUOMEN ROMANIFOORUMI / SRF	15
TERVEYDEN- JA HYVINVOINNINLAITOS / THL	17
VANTAAN KAUPUNKI / TYÖLLISYSPALVELU.....	22
LIITE 1: KONSERTTIESITE	24
LIITE 2: USKALLA! IT'S POSSIBLE – TUUMASTA TOIMEEN -TYÖLLISTYMISPILOTTI LUURANKOSUUNNITELMA	25

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy / Hallinnoija

Hankkeen hallinnoija on jatkanut aktiivista toimintaa edellisen maksatuskauden tavoin 1.1.2017 alkaen työstämällä Keski-Suomen alueelle, Jyväskylään, Mahdollisuuksien päivä – Romanien koulutus- ja työllisyysmessuja. Messut pidettiin 8.3.2017. Näin pystyimme huomioimaan myös valtakunnallisen yhteishaun. Messujen konsepti-ideana on, että paikallisesti perustettu tuotantoryhmä ottaa täysivaltaisen vastuun messujen taloudesta, järjestämisestä ja sisällöstä, jolloin omistajuus ja paikallinen osallisuus ovat maksimaalista. Taustatuottajan rooliksi jää valmentaminen ja fasilitointi. Messut olivat kokonaisuudessaan onnistuneet. Osallistujia oli 250 henkilöä + 30 (henkilökunta) ja esittelijöitä 28 tahoja. Pidetty työllisyysmessu saivat Jyväskylän myös suunnittelemaan itsenäisesti keväälle 2018 uusia messuja. Messut poikivat myös konsultaatio- ja avunpyynnön Kirkon ulkomaan avulta sekä Ruotsin puolella asuvien Suomen romanien järjestöltä. Tapahtumaklikkauksia FB-sivuilla oli 5 463kpl. Ruotsin puolella hankkeen tapahtumien ja toimintojen seuraajia on 430.¹

Messujen kokonaisuuteen osallistaminen ja työllisyysnäkökulman laajempi hyödyntäminen vaatinee vielä kehittämistä – konseptia siis jatkokehitetään. Jyväskylästä saatu kokemus siirretään suoraan seuraavaksi Pohjois-Suomen alueelle, Ouluun, järjestettäviin messuihin, joiden suunnittelu aloitettiin heti Jyväskylän messujen jälkeen Oulun seudun paikallistoimijoiden ja viranomaisten kanssa. Oulun messut pidetään marraskuun 2. päivä 2017. Myös Lahden kanssa on aloitettu neuvottelut ja alustavasti sovittu messujen aikatauluksi kevät 2018.

Tammikuun aikana järjestettiin valtakunnalliset verkostoitumispäivät romanitoimijoille Jyväskylän Kiponniemessä yhteistyössä Suomen Romanifoorumin kanssa. Kutsuttuina olivat eri valtakunnallisten järjestöjen toiminnanjohtajat ja aktiiviset yksittäiset romanivaikuttajat (avainhenkilöt). Kutsutuissa huomioitiin maantieteellisyys, sukupuolijakauma sekä ikäjakauma. Kutsuttuja oli 20 ja paikalle saapui 14. Päivien aikana käytiin valmentavan johtajuuden näkökulmasta lävitse eri toimijoiden yhteistyötä ja miten yhteisöä rakennetaan. Kaksipäiväinen koulutus oli onnistunut ja sille asetetut tavoitteet saavutettiin; yhteisen pelikentän hahmottaminen ja yhteistyö kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin nostamisessa – jotta kenttään voidaan vaikuttaa laajasti ja vaikuttavasti, tarvitaan muutosjohtamiseen koko kentän toimijoita. Seuraava verkostoitumispäivä pidetään syksyllä 2017, jossa teemoina ovat arvot ja asenteet sekä työllisyys ja koulutus. Tavoitteena on laajana rintamana työstää vaikuttava muutos yhteisön sisäiseen motivointiin, asenteisiin ja arvoihin.

Maksatuskauden aikana projektipäällikkö osallistui idean organisoinnissa ja tuotantoryhmän vetäjänä Kotimaani on Suomi – Romanit 500 vuotta 100-vuotisessa Suomessa – yhteishankkeeseen, jonka suojelijana toimii tasavallan presidentti Sauli Niinistö². Hanke on myös mukana Suomi 100 juhluvuoden hankkeissa ja sitä kautta myös koulutus- ja työllisyysmessumme sai Suomi 100 statuksen. Kotimaani on Suomi -hankkeessa tuodaan esille romanikulttuurin ja valtakulttuurin juuriyhtäläisyydet; vuorovaikutus suomalaisen kulttuurin kanssa, yhteinen osallisuus Suomen historian eri vaiheissa sekä tämän päivän romanien rooli ja asema alati muuttuvassa yhteiskunnassa. Vahvasti osallisuuteen nojaavassa hankkeessa tuodaan esille viestinnän ja positiivisen julkisuuskuvan kautta myönteistä ajatusta romaneista; yhteisön ja yksilöiden monimuotoinen osaaminen, jota ei ole vielä täysin hyödynnetty. Hankkeen

¹ Kuvia tapahtumasta tämän linkin takana: <http://peda.net/diak/romanien-osallisuus/kl2/kjti:viewer?sessionhistory=d66068f2-a5a8-11e6-aada-d102fbf45fbc#/0>

² Kts. liite 3. kotimaani on Suomi – romanit 500 vuotta 100-vuotisessa Suomessa.

tuotantotyöryhmään kuuluvat Diakin hallinnoimat ESR-hankkeet Nevo tiija ja Tsetanes naal, Taiteen edistämiskeskus (TAIKE), Opetushallituksen romanitiimi (OPH), Suomen Romanifoorumi (SRF), Romaniasianneuvottelukunta (RONK) ja aluehallintovirasto (AVI) sekä yksittäisiä asiantuntijoita, yrittäjiä ja osajia. Rahoittajana toimivat Suomi100, Suomen Kulttuurirahasto (SKR), OPH, Nevo tiija ja Tsetanes naal -hankkeet, TAIKE ja RONK.

Kotimaani omi suomi -hankkeen kokonaisuus koostuu kolmesta osiosta

1. Aloitustapahtuma oli 8.4. Helsingin kulttuuritalolla, jossa tuotiin esille romaneiden taiteellisia tuotoksia ja osaamista sekä vaikutusta yhteiskunnallisiin ja laajoihin kokonaisuuksiin (mm. mustalaismusiikin vaikutus kevyeseen musiikkiin ja aineettomaan kulttuuriperinteeseen). Tavoitteena oli edesauttaa romaniyhteisön positiivista näkyvyyttä sekä yksittäisten henkilöiden työllistyminen. Rahoittajina toimivat Suomen kulttuurirahasto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Romaniasianneuvottelukunta, Taiteen edistämiskeskus (Nevo tiija - hankkeelle tapahtumasta ei ole koitunut kuluja). (Liite1: Konserttiesite)³

Aloitustapahtumassa osallistujia päivätilaisuudessa oli 437 henkeä ja konsertissa 970 henkeä. Päivän anti oli laadullisesti vaikuttava ja merkittävä. Tapahtumaa kunnioitti läsnäolollaan presidentti Tarja Halonen puolisonsa kanssa sekä Yhdysvaltojen suurlähetystön asainhoitaja Donna Wellton sekä joitakin poliittisten puolueiden puoluejohtajia. Sen suora vaikutus saatujen palautteiden kautta oli kiitettävä sekä romaniyhteisössä että pääväestön keskuudessa. Tapahtuma herätti etukäteen myös erittäin vahvaa, laajaa ja vilkasta keskustelua sekä somessa että pienemmissä ryhmittymissä niin itse konsertin kuin romaneihin kohdistuvien hankkeiden osalta. Esille nousseen keskustelun kautta päästiin hyvin tuomaan Nevo tiija - hankkeen toimintoja ja tulostavoitteita. Sosiaalisessa mediassa käytyjen keskustelujen yhteinen kommenttimäärä oli 1687 kpl. Tapahtumaklikkauksia FB-sivuilla oli 19 895 kpl.

Konsertti taltiointiin valtakunnallisen tv-kanavan Alfa TV:n kautta ja se tuli ulos pääsiäisviikolla 17.4.⁴ Hankkeen kautta palkkasuhteeseen saatiin 21 henkilöä. Mediakontakteja tapahtuma sai vain 7 kpl, joka selittyy sillä, että samaan aikaan oli kunnallisvaalien aatto sekä juuri edellisinä päivinä tapahtunut terroristiteko Ruotsissa.

2. Osallistavasta ja pedagogisista moduuleista koostuvaa positiivista romanikulttuuri-infoa lähdetään jakamaan toiminnallisella menetelmillä 9.-luokkalaisille ja ammattikoulujen sekä lukioiden 1. vuoden opiskelijoille Suomen viiteen eri kaupunkiin: Kotka, Pori, Kuopio, Oulu ja Jyväskylä (viikko/kaupunki). Romanikulttuuri-infon vieminen on erittäin ajankohtainen viitaten tehtyyn tutkimukseen⁵. Saman viikon aikana tavataan aikuiskoulutuksesta kiinnostuneita romaneita yhteisessä romani-illassa, jossa koko perheelle annetaan tietoa ja välineitä opiskelu- ja työllisyyspolkujen haltuunottoon. Viikon aikana projektipäällikkö tapaa yhdessä Tsetanes naal - hankkeen projektipäällikön kanssa myös kaupunkien viranomaistahot (erityisesti palvelu- ja ohjaustyötä tekevät toimijat), joille viedään tietoa ja osaamista romaneiden osallisuuden,

³ Kuvia ensimmäisestä tapahtumasta: <https://peda.net/diak/romanien-osallisuus/kl2>

⁴ Mainos ohjelmasta: https://www.youtube.com/watch?v=98a9Mgtw_8A

⁵ Sosiologian professori Vesa Puuronen ja projektitutkija Kari Saari (2017) Nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja oikeistopopulismi. Kirjan tutkimustulokset perustuvat kansainväliseen Myplace-tutkimushankkeeseen, jossa oli mukana 14 Euroopan maata. Kansainvälisen tutkimuksen Suomen aineisto kerättiin Kuopiosta, Lieksasta ja Nurmeksista.

hyvinvoinnin ja työllisyyden parantamiseksi. Nevo tiija -hankkeelle osiosta ei aiheudu toimintakuluja.

3. Kolmas ja viimeinen osio kattaa sisälleen Oulussa pidettävän Mahdollisuuksien päivä – romanien koulutus- ja työllisyysmessut 2.11.2017 sekä kotimaani omi Suomi -hankkeen loppukonsertin, jossa ensiesiintymisen saa Mustalaismusiikin orkesteri. Nevo tiija -hankkeelle messujen järjestämisestä aiheutuu mahdollisia kuluja mutta ei itse konsertista. Konsertin kuluista vastaa Taiteen edistämiskeskus sekä Suomen Kulttuurirahasto. Paikallinen poikkihallinnollinen tuotantoryhmä, paikalliset romanit ja heidän taustaorganisaatiot ottavat kokonaisvaltaisen vastuun tapahtuman sisällöstä ja kuluista. Oulussa erityinen huomio kiinnitetään etukäteen ja jälkikäteen kohderyhmän parissa tehtäviin toimenpiteisiin, jotta työllistymisen polut mataloituisivat ja selkeentyisivät.

Kotimaani omi suomi -hanke synergiallaan ja teemoillaan myötäilee suoraan Nevo tiija -hankkeen vaikuttavuutta, tulostavoitteita ja toimenpiteitä.

Projektipäällikkö on maksatuskauden aikana tavannut hankkeen osatoteuttajia tukien, valmentaan ja perehdyttään hankkeen tulostavoitteisiin. Tiiminä osatoteuttajat ovat kokoontuneet maksatuskauden aikana kolme kertaa, joissa on eri osatoteuttajien hankeosioiden mahdollisuuksia ja haasteita on työstyetty yhdessä workshop-mallia apuna käyttäen. Osatoteuttajia on opastettu ja ohjeistettu Kykyviisari-tutkimuksen käyttöön ottamisesta. Sisähanke Tsetanes naal osatoteuttajien kanssa on tavattu yhteistyöpalaverin merkeissä samoin kolme kertaa. Yhteistyöfoorumissa osatoteuttajille on annettu koulutusta ja opastusta viestintään ja tiedottamiseen sekä Sokran koordinaattorin toimesta osallisuudesta, sen välineistä ja arvioinnista.

Nevo tiija -hankkeen osatoteuttajilla on tehty kahden eri Diakin romanihankkeen yhteisarviointi. Vastaajia Nevo tiijan osuuteen oli yhteensä neljä/seitsemästä osatoteuttajasta

	Erinomainen	Hyvä	Kohtalainen	Parantamisen varaa
Hankkeen eteneminen		2	1	1
Tavoitteiden saavuttaminen		2	1	1
Henkilöstön Toiminta		3	1	
Hallinto		3	1	
Tiedottaminen		2	1	1
Osallisuuden Edistäminen		2	1	1
YHTEENSÄ		14	6	4
Kommentit:				
Eteneminen ja osallistaminen hidasta THL				
Tavoitteet asetettu liian korkeaksi THL				
Sisäinen tiedottaminen ja yhteistyö mättää THL				

Nevo tiija -hankkeen osatoteuttajilla tehty sisäinen arviointi tulostavoitteiden saavuttamisesta. Vastaajia 9 henkilöä. Jokainen osatoteutus oli edustettuna.

Kuinka osatoteutuksessasi on otettu huomioon seuraavat tulostavoitteet 9/9						
1. Yleis- ja varsinainen tavoite		erinomaisesti	hyvin	kohtalaisesti	parantamisen varaa	yht
1.1.	Yhdenvertaisuus	3	5	1	0	9
1.2.	Osallisuus	1	4	3	1	9
1.3.	Hyvinvointi	3	2	4	0	9
1.4.	Tasa-arvo	3	4	2	0	9
2. Palvelutoimijoiden osaamisen lisääminen		1	4	4	0	9
3. Hyvinvoinnin ja työn- ja toimintakyvyn lisääminen		1	4	3	1	9
4. Kertyneen tutkimustiedon hyödyntäminen kehityksessä		2	0	4	2	8
5. Osallisuutta edistävien palveluiden saavutettavuus ja estöttömyys		2	3	3	1	9
6. Työllisyyden parantuminen		2	3	3	1	9
7. Tulosten yhteiskehittely ja jalkautuminen		1	1	4	3	9
8. Ylisukupolvinen syrjäytymiskierteen katkaisu		1	2	2	4	9
9. Vertaistuen mallit/muodot ja niiden vahvistaminen		1	1	5	1	8
10 Romaneiden toimijuutta sekä asiantuntijuuden käyttöönsaaminen		3	1	3	1	8
YHTEENSÄ		24	34	41	15	
Kuinka monta henkilöä saatettu:						
työkokeiluun	töihin	oppisopimuskoulutukseen	opiskeluun	yhteensä	Saavutettuja	130
9	30	3	8	50	Saavutettavia	625
						tulos
						-495

Projektipäällikkö hallinnollisten tehtäviensä lisäksi on pitänyt aktiivisesti yllä hankkeen kotisivuja (www.romanienosallisuus.diak.fi) sekä some-sivustoa ([FB: romanien osallisuus](#)), jossa aktiivisia kävijöitä on ollut 3956 profiilia. Näistä 63% on naisia ja 36% miehiä. Kävijöistä 23% on 25-34-vuotiaita ja 17% 35-44-vuotiaita. Hallinnoinnista vastaava on myös kirjoittanut kolme artikkelia hankkeen ja työllistymisen teemoista⁶. Projektipäällikkö on tavannut henkilökohtaisesti hankkeen mukaisissa koulutus- ja työllisyyspolkuasioissa valmennuskeskusteluissa yhteensä 37 henkilöä. Puhelin ja sähköpostikonsultaatiota ja neuvontaa on annettu 116 kpl. Projektipäällikkö on ollut kertomassa hankkeesta 6 kertaa maksatuskauden aikana ja tavoitettu on 330 henkilöä. Projektipäällikkö on esitellyt Nevo tiija -hanketta Diak:n omassa valtakunnallisessa kehittämispäivämessuilla sekä ESR-60-vuotisjuhlamessuilla (ainoana romanihankkeena). Juhlassa projektipäällikkö osallistui myös järjestettyyn köyhyyspaneeliin. Verkostojensa kautta projektipäällikkö on auttanut työllistymään 29 henkilöä, josta 19 on musiikinalan yrittäjiä. Heidän palkkatulonsa on pääsääntöisesti pirstaleinen.

Maksatuskauden aikana Nevo tiija -hankkeeseen otettiin hanketyötä ja johtajuutta opetteleva romanitaustainen 21-vuotias kaupanalasta kiinnostunut mieshenkilö työkokeiluun 4 kk:si. Työkokeilunsa aikana hän pääsi näkemään, oppimaan ja kokeilemaan kaikkea sitä, mitä hanketyö sisältää. Työkokeilunsa aikana hän sai projektipäälliköltä henkilökohtaista johtajuusmentorointia ja sparrausta sekä kasvua tukevaa ohjausta. Työkokeilunsa päätteeksi hän hakeutui kaupanalalan perustutkintoon. Tieto kouluun sisäänpääsystä tulee vasta kesäkuussa. Työkokeilijasta ei aiheutunut hankkeelle kuluja.

Maksatuskauden aikana on myös työstetty yhteistyössä Kuopion osatoteutuksen kanssa Uskalla! it's possible – tuumasta toimeen -työllistymispilottia. Pilotin ideana on yhdistää ammattitutkinto ja suora työllistyminen vastuuttamalla ja tarjoamalla ”porkkana”, julkisille työnantajille – unohtamatta yksityistä sektoria. Pilottia työstetään yhdessä TE-hallinnon ja ELY:n sekä eri oppilaitosten

⁶ 2 artikkelia Latzo diives –lehteen ja 1 blogi-kirjoitus Tasa-arvoa työllistämiseen -sivustolle (www.tasaarvotyossa.fi)

rehtorien/koulutuspäällikköjen kanssa sekä romaninen (liite 2: Uskalla! it's possible – tuumasta toimeen -työllistymispilotti luurankosuunnitelma).

Yhteistyössä Järvenpään seurakuntaopiston ja hankkeen muiden osatoteuttajien kanssa on työstetty kokemusasiantuntijakoulutusta, jonka on kaavailtu alkavaksi jo kolmannen maksatuskauden aikana.

Kokemusasiantuntijakoulutuksen taustalla on laajalla osallistujajoukolla pidetty ideariihä, johon on osallistunut 20 henkilöä. Mukana on ollut romaneita ja asiantuntijoita eri aloilta ja kentältä.

Kokemusasiantuntijakoulutuksen yhtenä tavoitteena on lisätä romanien käytettävyyttä ja kilpailukykyä työ- ja välityömarkkinoilla.

Maksatuskauden aikana toteutettiin sosiaalisessa mediassa Hyvät tyypit saavat aina töitä! -kampanja, jolla haettiin nuorille kesätyöpaikkoja. Kampanjan kautta ei tullut yhtään yhteydenottoa yrityksiltä. Kampanja olisi tarvinnut aggressiivisempaa markkinointia. Kampanjaan palataan vuodenvaihteessa (2017–2018) uudestaan luoden kampanjalle vahvempi markkinointisuunnitelma.

Maksatuskauden aikana aloitettiin myös viestintäryhmän kanssa (koostuu kahden Diak:n hankkeen osatoteuttajista) yhdessä suunnittelemaan Uskalla! It's possible – Kohtia unelmia -videoprojektista, jossa kerätään ja työstetään yhdessä ammattilaisvideotuottajien kanssa 10 kpl 2-3 minuutin mittaisia tarinoita koulutus, motivointi, sparraus sekä some käyttöön yms. Tarinoiden perusidea on motivoida romaniyhteisön henkilöitä uskaltamaan ja antaa samaistumisen tunne sekä positiivisen signaali; jos hän, miksen minäkin. Kohti omaa unelmaa -tarinoiden kertojat ovat hyvinkin tavallisen romanikotien henkilöitä, ei julkiksia tai muuten paljon julkisuudessa olleita henkilöitä mutta kuitenkin henkilöitä, jotka tunnetaan. Tarinoiden kertojissa huomioidaan ikä-, sukupuoli- ja maantieteellisyytekijät. Mielenkiintoisten henkilötarinoiden kautta lähestytään eri teemoja. Jokaisen tarinan henkilö elää vahvasti yhteisön sisällä, mikä vahvistaa viestin vastaanotettavuutta. Tarinoista tehdään ”aitoja”, joissa tuodaan esille polkujen haasteet mutta painottaen kuitenkin mahdollisuuksia ja tavoitteiden saavuttamista sekä rohkeutta ja uskallusta ottaa askeleita eteenpäin.

1. Nuori koulutusmyönteinen (15-vuotias poika ja väitöskirjaa tekevä alle 29v nuori nainen. Molemmat musiikin alalla)
2. Yrittäjä (miesyrittäjä peltikattoyritys ja naisyrittäjä ravintola ja kirjanpitoyrittäjä)
3. Selviytymistarina (päihdetaustainen ja lukutaidoton peruskoulun suorittamisen kautta ammatillisen tutkinnonsaajaksi)
4. Ylioppilas ja lukion käynyt (nuori romaniassussa oleva nainen)
5. Työnantaja/työntekijä (Salon kaupunki/nainen)
6. Aikuisena opiskelleet, pariskunta
7. Hengellinen ura (johtava pastori vapaidensuuntien seurakunnassa ja teologiaa ÅA:ssa opiskeleva nuori mies)
8. Lasten koulunkäynnin motivointi, koulumyönteisyys pienestä pitäen (Saduttaja-Akateemikko)
9. Harrastuksesta ammatti; miksausala / toimittaja (miksausiamies ja naistoimittaja)
10. Sotilasura/hanketyö (hanketyöntekijä ja reserviupseeri kohta luutnantti mies)

Maksatuskauden aikana perustettiin hankkeelle ohjausryhmä, joka on kokoontunut kerran. Ohjausryhmän puheenjohtajaksi valittiin Taiteen edistämiskeskuksen kehittämispäällikkö Eva-Maria Hakola ja varapuheenjohtajaksi Linnalan nuoret ry toiminnanjohtaja ja poliittisesti aktiivinen (PS) Rikhart Blomerus. Muut edustajat:

Järvenpää Irmeli (STM) ja Susanna Rahkamo (STM), joka vaihdettiin uuteen valvojaan Friman-Korpela Sarita (STM)

Laiti Malla (E-S AVI)

Helena Valentin (I-S AVI)

Henry Lindgren (P-S AVI)

Huttu Henna (RONK)

Tuula Lindberg (L-S AVI)

Maija Isberg Ikäihmisten ja kentän edustaja

Lautiola Hannele Vantaan romanityöryhmän edustaja

Hannu Tourunen Kuopion ViaDia

Allan Lindberg Suomen Romanifoorumi

Terhi Laine Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy

Heidi Hallman Helsingin kaupunki

Kirsi Eskelinen Vantaan kaupunki

Mirja Wihuri Kuopion kaupunki

Vesa Sarmia Helsingin diakonissalaitos

Pekka Asikainen Oulun Diakonissalaitos

Eila Linnanmäki Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos

Erkki Haarala Liikemiesten lähetysliitto toiminnanjohtaja

Risto Kekarainen TE-asiantuntija

Anna Rajalin Nuorten aikuisten ja naisten edustaja (Au Mensa -projekti)

Allan Bollström nuortenmiesten ja kentän edustaja

Asiakaskohtaamisia 37

Asiakaspuheluja ja sähköposteja 116

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia 330

Opiskelemaan saatettuja 10

Työllistettyjä 29

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy / Kuopio

Nuorten koulutuksen ja työllistymisen katkeamattomaan polkuun on toimittu monenlaisin erilaisin vaikuttamisen keinoin. Päämääränä on ollut se, että opintojen aikaisista työharjoittelupaikoista mahdollistuisi työpaikka, jonne opiskelija voisi sijoittua. Vaikuttamistyötä on tehty yhdessä Kuopion kaupungin eri viranomaisten kanssa sekä Sakky:n, Te- toimiston ja Kuopion kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa.

Yhteistyön rinnalla on valmisteltu myös rakenteita, jotka mahdollistaisivat hankkeen jälkeen mm. Kuopion Roma Ry:n yhteistyön paikkakunnan eri toimijoiden kanssa – hanke päättyy mutta vaikuttamistyö jatkuu – ja voisimme paremmin hyödyntää alueellamme olevat valmiit palveluverkostot.

ViaDian tiloissa on pidetty hankkeen mukaisia ylisukupolvisia kohtaamispäiviä, jossa alueen kaikki romanit kohtaavat. Osallistuminen päiviin on ollut hyvä ja se on rakentanut koko yhteisöä. Kohtaamispäivien yhteydessä pidettiin Kuopion alueen romaneille ensimmäinen teemapäivä yhteistyössä Suomen Romanifoorumin kanssa. Vastaava päivä pidettiin myös Iisalmen alueen romaneille. Teemapäivien sisältö käsitteli voimavarojen hankkimisesta arkielämään ja niiden vaikutus kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Päivään osallistuminen oli hyvä (50 henkilöä) ja tilaisuudesta saatu palaute kertoi sen onnistumisesta ja ajatuksia herättäneestä vaikuttavuudesta.

Nevo tiija –hankkeen Kuopion osuuden kehittämistä on pidetty eri kokoonpanoilla yhteistyö- ja kehittämispalavereja kymmenkunta sekä hankkeen kokonaisuutta ja toimintaa on esitelty eri toimijoille ja yhteistyötahoille.

Kuopion työntekijänä osallistuin myös hallinnoijan järjestämiin valtakunnallisiin verkostoituspäiviin Kiponniemessä. Päivät olivat virkistävät ja vahvistivat hankkeen valtakunnallisuutta ja yhteistyötä koko romanikentän toimijoiden kesken yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Osallistuimme myös Jyväskylässä järjestettäviin Mahdollisuuksien päivä – koulutus- ja työllisyysmessuille maaliskuussa. Mukana oli linja-autollinen Kuopion suuralueelta romaninuoria ja yhteistyötoimijoita.

Kuopio osallistuu hallinnoijan työllisyyden kehittämistoimintaa Uskalla! it's possible - Tuumasta toimeen pilottikokeiluun verrokkikaupunkina. Pilotin tarkoituksena on kehittää työllisyysmalli koulutusta hyödyntäen. Pilottikokeilun sisältösuunnittelu toteutetaan yhteistyössä paikallisten relevanttien tahojen ja toimijoiden kanssa. Erityisesti paikallisiin yrittäjiin on luotu kontakteja, jotka voisivat toimia kokeilussa työllistäjinä.

Hankkeen kautta on saavutettu parisen kymmentä henkilöä, joidenka kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja työllistymiseen vaikuttavissa asioissa on autettu ja ohjattu laaja-alaisesti.

Kuopion osuus hankkeesta on edennyt hankesuunnitelman raamien mukaan ja aikataulussa. Kertyneet kulut ovat hankkeen mukaisia kuluja.

Nuorten koulutuksen ja työllistymisen katkeamattoman polkuun on toimittu monenlaisin erilaisia vaikuttamisen keinoin. Päämääränä on ollut se, että opintojen aikaisista työharjoittelupaikoista mahdollistuisi työpaikka, jonne oppilas voisi sijoittua. Vaikuttamistyötä on tehty yhdessä Kuopion kaupungin eri viranomaisten kanssa, sekä Sakkyn:n, Te- toimiston ja Kuopion kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa.

Yhteistyön rinnalla on valmistettu myös rakenteita, jotka mahdollistaisivat hankkeen jälkeen mm. Kuopion Roma Ry:n yhteistyön paikkakunnan eri toimijoiden kanssa – hanke päättyi mutta vaikuttamistyö jatkuu – ja voisimme paremmin hyödyntää alueellamme olevat valmiit palveluverkostot.

ViaDian tiloissa on pidetty hankkeen mukaisia ylisukupolvisia kohtaamispäiviä, jossa alueen kaikki romanit kohtaavat. Osallistuminen päiviin on ollut hyvä ja se on rakentunut koko yhteisöä. Kohtaamispäivien yhteydessä pidettiin Kuopion alueen romaneille ensimmäinen teemapäivä yhteistyössä Suomen Romanifoorumin kanssa. Vastaava päivä pidettiin myös Iisalmen alueen romaneille. Teemapäivien sisältö käsitteli voimavarojen hankkimisesta arkielämään ja niiden vaikutus kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Päivään osallistuminen oli hyvä (50 henk.) ja tilaisuudesta saatu palaute kertoi sen onnistumisesta ja ajatuksia herättäneestä vaikuttavuudesta.

Nevo Tiija –hankkeen Kuopion osuuden kehittämisestä on pidetty eri kokoonpanoilla yhteistyö- ja kehittämispalavereja kymmenkunta sekä hankkeen kokonaisuutta ja toimintaa on esitelty eri toimijoille ja yhteistyötahoille.

Kuopion työntekijänä osallistuin myös hallinnon järjestämiin valtakunnallisiin verkostoitumispäiviin Kiponniemessä. Päivät olivat virkistävät ja vahvasti hankkeen valtakunnallisuutta ja yhteistyötä koko romanikentän toimijoiden kesken yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Osallistuimme myös Jyväskylässä järjestettäviin Mahdollisuuksien päivä – koulutus- ja työllisyysmessuille maaliskuussa. Mukana oli linja-autollinen Kuopion suuralueelta romaninuoria ja yhteistyötoimijoita.

Kaikkia erilaisia tapaamisia, palavereita ja tilaisuuksia joita on pidetty tämän neljän kuukauden aikana on 58.

Helsingin Diakonissalaitos / Vamos

Helsingin Diakonissalaitoksen (HDL) Vamos -nuorten palvelut ovat kehittäneet palveluja ja pedagogisia prosesseja kohderyhmän kiinnittämiseksi sekä heidän osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Nevo tiija –hankkeen HDL:n osatoteutuksen viiteryhmään kontaktin luominen ja hankkeen toimintaan sitouttaminen on vaatinut osatoteuttajalta paljon työtä ja luottamuksen rakentamista. Tärkeässä roolissa on ollut verkoston luominen ja tätä kautta asiakasohjaus sekä yhteistyö. Keskeisiä sidosryhmiä hankkeen osatoteuttajien lisäksi on ollut mm. Ohjaamo, Suomen Diakoniaopiston Sovinnon kampus, Helsingin ja Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto, pääkaupunkiseudun vankilat, Itä-Helsingissä vaikuttava nuorisotyön verkosto, KRITS nuorten toimintakeskus sekä muut Helsingin Diakonissalaitoksen Vamoksen Nuorten palvelut sekä Valma-koulutus. Kohderyhmän nuoria on ohjattu osatoteuttajan autettavaksi myös sosiaali- ja terveyspalveluista sekä ennaltaehkäisevän poliisin yksiköstä.

Hankesuunnitelmassa suunnitelmana oli verkostoitua Helsingin Diakonissalaitoksen romanien toimintakeskus Kaalon kautta toimintaan. Kaalo kuitenkin lopetti toimintansa ennen hankkeen aloittamista, joten verkostoitumisessa Kaalon toimintakeskus ei ole auttanut toimintaa, mutta osatoteuttaja on päässyt kuitenkin hyödyntämään Kaalon entisten työntekijöiden avuja konsultoimalla heitä.

Jalkautuvalla ja etsivällä työllä osatoteuttaja on tavoitellut kohderyhmää (Itä-Helsingin päihkeitä käyttävät nuoret romanimiehet). Kohtaamisten jälkeinen jatkotapaaminen toimistolla Helsingin Herttoniemeen näyttäytyi liian isona kynnyksenä. Samoin myös kadulla keskustelut kohderyhmän kanssa jäivät pintapuolisiksi ja osatoteuttaja koki tarvitsevansa jotain enemmän, että asiakassuhteet olisivat tiiviimmät ja työskentelyssä päästäisiin enemmän prosessinomaisuuteen, jotta työllistymispolkujen rakentaminen ja yksilöllisten pedagogisten prosessien kehittäminen olisi mahdollista.

Kehittäessään toimintaansa osatoteuttaja sopi Helsingin Diakonissalaitoksen D-aseman, joka sijaitsee Kontulan metroasemalla, käyttöön saamisesta Herttoniemen tilojen sijasta. D-asema on ollut käytössä kerran viikossa torstaisin klo 14–16 tammikuun alusta asti, jossa on ylläpidetty Vamos Locos -nimellä tunnetuksi tehtyä kohtaamispaikkaa.

Vamos Locos toiminnan alku oli hiljaista mutta jo kolmannesta kerrasta kävijöitä alkoi tulla enemmän. Vamos Locoksessa ideana on olla matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa kohderyhmä voi kahvin ja teen äärellä käydä keskustelua hankkeen työntekijöiden sekä vertaisryhmän kanssa. Luottamusta rakentamalla luodaan osallisuuden kokemuksia ja pyritään käynnistämään prosesseja, joita kehittämällä saadaan luotua kohderyhmälle mm. työllistymispolkuja. Kohtaamispaikka on osa kokonaisvaltaista prosessia, joka tukee ja kulkee rinnalla kadulta tai päihdekierteestä irti pääsemisen koulutuksesta ja työelämään. Asiakasmäärät kohtaamispaikassa tammi-huhtikuun aikana ovat olleet 71 henkilöä.

Kontulan kohtaamispaikassa on keskusteltu asiakkaiden kanssa työllistymisen haasteista, joita ovat olleet mm. rikollinen elämäntapa, päihteet, perhesuhteet ja väkivalta. Työskentelyssä on pyritty haasteista huolimatta katsomaan elämässä eteenpäin ja rakentamaan polkuja suoraan työllistymiseen sekä koulutuksen kautta työllistymiseen. Kohderyhmälle pidettävässä matalan kynnyksen paikassa on ollut omat haasteensa, jotka tulivat näkyville asiakasmäärien kasvaessa maaliskuun aikana. Kohderyhmän elämää ympäröivät sosiaaliset loukut ja myös kohderyhmän keskinäiset ristiriidat tuovat työskentelyn

fasilitointiin ja ohjaamiseen erityisiä haasteita. Kohderyhmän väliset ristiriidat ovat tuoneet matalan kynnyksen toimintaan mukaan myös väkivallan uhan.

Jälleen toiminta vaati kehittämistä ja sen tuloksena osatoteuttaja päätyi muuttamaan toimintaansa enemmän yksilölliseen ohjaukseen keskittyvän sekä yhteistyökumppaneidemme kanssa mahdollisesti järjestettäväksi erilaisiksi työllistymis- ja opiskelupolkuja tukeviksi teemapäiviksi. Kehitettyä toimintaa seurataan ja arvioidaan kolmannen maksatuskauden ajan ja reagoidaan sen mukaan.

Vankilan sisällä tehtävässä työssä osatoteuttaja on saanut sovittua hyvän yhteistyökumppanuuden ja näin he ovat päässeet osaksi Helsingin ja Vantaan vankiloiden rakennetta. Vankilassa tehtävässä työssä he ovat rakentaneet työllistymispolkuja ja tukipolkuja asiakkaiden mukaisten palvelutarpeista käsin. Työskentely vankiloissa on ollut tulevaisuustyöskentelyä, jossa on lähdetty kehittämään kohderyhmän valmiuksia uskaltaa ottaa askelia kohti työelämää vankeuden päättyessä sekä jo vankeustuomion aikana.

Hankkeessa kehitettävää pedagogista prosessia osatoteuttaja on lähtenyt luomaan kokonaisvaltaista tukea hyödyntäen, jotta poluttuminen työelämään olisi mahdollista. Tämä tarkoittaa tuomion aikana tulevaisuustyöskentelyä ja työelämävalmiuksien kehittämistä, jossa yhtenä osana on henkilöiden oman osaamisen tunnistaminen ja sanoittaminen. Tämän lisäksi yhtenä sen osana on tukiverkoston rakentamista siviiliin ja tukea sekä rinnalla kulkemista mahdollisiin opiskeluihin tai työkokeiluihin, jotka tukevat työllistymisen mahdollisuuksia.

Työskentely vankiloissa on sisältänyt yksilötyöskentelyä sekä pienryhmätyöskentelyä.

Asiakasmäärät Helsingin vankilassa 10 henkilöä.

- Info hankkeesta ja yhteistä suunnittelua vankilan henkilökunnan kanssa paikalla 11 henkilöä

Asiakasmäärät Vantaan vankilassa 34 henkilöä

- Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskuksen Safe Stadi –hankkeen toimittaja mukana, joka teki jutun asiakkaastamme Safe Stadin nettisivuille⁷

Osatoteuttaja on luonut hyvät verkostot tukemaan työllistymispolkuja, joissa ensimmäinen askel on saada osaamista ja koulutusta. Läheiseen yhteistyöverkostoon, jonne he ovat asiakkaitaan ohjanneet, ovat HDL valma-koulutus, Vamos nuorten palveluiden aikuisten perusopetus ja Suomen Diakoniaopiston (SDO) vaihtoehtoinen peruskoulu sekä ammatilliset koulutukset.

Osalla asiakkaista, joita he ovat koulutukseen ohjanneet, on ollut suuria vaikeuksia pysyä ja sitoutua pitkällä tähtäimellä opintoihin asiakasohjauksen jälkeen. Suomen Diakonia-opiston Sovinnon Kampus on ollut heille hyvä yhteistyökumppani, jonne olemme ohjanneet useita asiakkaita hakemaan osaamista, jotta työllistyminen olisi mahdollista.

Asiakasohjaus ja saattaminen eteenpäin ei ole ollut riittävä palvelu kohderyhmälle, siksi he suunnittelivat yhdessä SDO:n kanssa viikoittaisen tuki- ja tulevaisuustyöskentelypajan romaniopiskelijoilleen.

Tavoitteena oli kehittää toimintamalli, joka loisi kokonaisuutta ja yksilöllisesti kehittäisi mahdollisuuksia ja osallisuutta sekä ohjaisi työelämäpoluille. Kohderyhmän sitoutuminen ryhmämuotoiseen tuen malliin näytti olevan melkoisen heikkoa, minkä perusteella korjattiin toimintaa ryhmätason

⁷ <http://safestadi.munstadi.fi/haluan-kertoa-nuorille-ettei-tama-tie-ci-kannata/>

tulevaisuustyöskentelystä yksilölliseen tukeen, jossa asiakkaita tuetaan ja työllistymispolkuja luodaan yksilöllisesti opintojen ohessa säännöllisesti.

Osatoteuttajalla ollut muita yksittäisiä asiakastapaamisia 21 kertaa ympäri Helsinkiä.

- Jalkautuminen Walkers-bussille etsivään työhön Kontulaan yhdessä Aseman lasten moniammatillisen verkoston kanssa

- Erilaisissa hanke-esittelytilaisuuksissa osatoteuttaja on tavoittanut ammattilaisia 208 kpl.

- Nevo tiija -hankkeen omien kanavien lisäksi osatoteuttaja on päivittänyt tietoa hankkeesta mm. Vamos / HDL: Facebook sivuille ja Instagramiin.

Hanke on edennyt hankesuunnitelman mukaisesti ja hankkeen kulut ovat olleet vain palkkakuluja.

Kohderyhmää HDL on tavoittanut laajasti ja kehittänyt vasteen mukaisesti palveluita, huomioimalla sekä kohderyhmältä että verkostoilta saadun palautteen mukaisesti.

Asiakaskohtauksia 149 kpl

Asiakaspuheluja 51 kpl

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia 208 kpl

Työllistettyjä 0

Helsingin kaupunki / Nuorisoasiankeskus

Nuorisotiloilla käy keskimäärin 10% kaikista helsinkiläisistä nuorista. Romanien kohdalla palvelua käyttää vain pieni siivu. Osatoteuttajana nuorisoasiainkeskuksen mahdollisuus resurssiensa mukaan ei ole työskennellä niiden nuorten parissa, jotka ovat jo ajautuneet päihteiden ja rikosten poluille ja joiden parissa työskentely vaatii erityistä ammattitaitoa - tätä osuutta Nevo Tiija konsortiossa tekevät HDL:n Vamoksen työntekijät. Osatoteuttajan kartoituksen mukaan ne lapset ja nuoret, joiden perheet ovat keskitasoa paremmin kiinnittyneitä sekä suomalaiseseen yhteiskuntaan ja/tai romaniyhteisöön, eivät ole osoittaneet erityistä kiinnostusta projektin toimintaa kohtaa nuorisoasiankeskuksen yhteydessä. Se jäljelle jäävä nuorten ryhmä, jonka kanssa osatoteuttaja toimii jää määrältään suhteellisen pieneksi ja on sijoittuneena ympäri Helsinkiä. Tämä sijoittuminen eri puolille Helsinkiä on tuonut erityshaasteet osatoteutuksen toteuttamiselle alkuperäisen hankesuunnitelman verrattuna.

Yhteistyökumppaneitten kautta osatoteuttaja ohjasi rekrytoimaan Helsingin kaupungin Nuorisoasiankeskukseen romanitaustaisen henkilön työharjoitteluun, minkä jälkeen hänet otettiin palkkatuella töihin lokakuuhun 2017 asti. Henkilö työskentelee perustyönsä lisäksi projektissa suunniteltujen toimenpiteiden parissa.

Yhteistyössä Suomen Romanifoorumin ry, Gypsy Legionin ja Opetusviraston kanssa osatoteuttaja suunnitteli toimintamallin, joka osallistaa sekä vanhemmat että lapset ja nuoret. Tarkoituksena oli, että Gypsy Legion tuo nuorille liikunnan osaksi vapaa-aikaa. Toimintamalli ei vetänyt tapahtumaan yhtään osallistujaa. Samoin yhteistyössä Opetusviraston kanssa osatoteuttaja perusti romanioppilaiden tukiryhmän. Tukiryhmä kokoontui kerran kevään aikana ja on kehitystyön alla hakien vielä muotoaan ja tarkoitusta. Osatoteuttaja järjesti myös kolme romanivanhemmille tarkoitettua teematilaisuutta ympäri Helsinkiä. Teematilaisuuksissa punainen lanka oli vanhempien osallisuus lasten koulunkäynnin tukemiseen. Tilaisuuksia pidettiin Kontulassa, Maunolassa ja Pasilassa. Tilaisuudet eivät saavuttaneet suurta suosiota ja kiinnostusta, vaikka niiden saavutettavuutta, markkinointia ja kiinnostavuutta on tarkasti mietitty yhteistyössä toimijoiden yhteistyönä.

Kannelmäen nuorisotalolla on vaihtelevasti kokoontunut kolmen lapsen läksypiiri, jossa on mielenkiinnon säilyttämiseksi yhdistetty osallistujien toiveesta hupi ja hyöty. Yhtenä iltana viikossa keskitytään koulunkäyntiä tukeviin toimintoihin ja toisena iltana tehdään jotain nuorten toivomaa tekemistä. Koska romanilapset ovat hajallaan ympäri Helsinkiä, on läksypiirien järjestäminen ollut melko hankalaa. Osatoteuttaja on kokeillut läksypiiriä myös Malmitalolla, mutta paikalle ei saapunut yhtään lasta.

Rahoituskaudella osatoteuttaja toteutti yhdessä Stadin ammattiopiston kanssa - syksyllä 2016 - suunnittelemaansa Valma-koulutusta, jonka tähtäimenä oli autonamentajan ammattitutkinto. Valmennus järjestettiin Pihlajamäen nuorisotalon yhteydessä olevassa autopajassa. Seitsemän ilmoittautunutta romaninuorta saapui valmennuksen aloituspäivään mutta jokainen kuitenkin päätti olla jatkamatta koulutusta. Tehdyn kyselyn mukaan syyt olivat: nuoret eivät tienneet valmennukseen sisältyvän niin paljon teorian opiskelua ja huoli valmennuksen mahdollisesta negatiivisesta vaikutuksesta työttömyyskorvaukseen.

Projektisuunnitelmiin ei ole kirjattu uskonnon merkitystä romaniväestölle. Osallistumismääränsä lisäämiseksi ja vastoin kaupungin yleisiä periaatteita osatoteuttaja oli mukana Romaninuorten neuvoston järjestämässä keskustelu- ja juhlatilaisuudessa huhtikuussa helluntaiseurakunnassa. Osatoteuttaja näkee ryhmän sisäisen neuvottelun olevan aloitus suunnan muuttumiselle erityisesti koulutus- ja työelämäorientaatiota ajatellen.

Osatoteutuksen onnistumisen haasteet ovat siinä, että romaninuoret ovat sijoittuneet kouluihin ympäri Helsinkiä. Parhaimmassa tapauksessa yhdessä koulussa on vain kolme romanitaustaista lasta. Yhteisen toiminnan järjestäminen on tämän vuoksi haasteellista. Nuorisoasiainkeskuksessa nuoriso-ohjaajan työ on usein sidottu tietty taloon tai yksikköön. Romanityössä vaaditaan toisenlaista lähestymistapaa, jossa huomioidaan romanitaustaisen nuoriso-ohjaajan liikkumisen tarve eri kaupungin alueilla. Yhteistyössä opetusviraston koordinaattorin kanssa osatoteuttaja on rakentamassa toimintamallia, jossa romanitaustainen ohjaaja on sekä osana monikielisten ohjaajien tiimiä että osana etsivän nuorisotyön tiimiä.

Osatoteutuksen suhteen yhteistyössä hankehallinnoijan ja muiden osatoteuttajien kanssa tehdään sisällön kehittämissuunnitelma kolmannen maksatuskauden aikana ja tarvittaessa muutoshakemukseen johtava korjaussuunnitelma, jotta osatoteutukselle asetetut tulostavoitteet saavutetaan.

Asiakaskohtaamisia

Asiakaspuheluja

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia

Työllistettyjä: 1

Suomen Romanifoorumi / SRF

Osatoteuttaja on pitänyt maksatuskauden aikana matalan kynnyksen palveluohjausta nimellä Elämän koulu ryhmä kolme kertaa, joissa osallistujia on ollut 4 henkilöä kussakin tapahtumassa. Toiminto sisältöineen ei saavuttanut alkuaan tavoiteltuja nuoria aikuisia, joten sen konseptia on kehitetty maksatuskauden aikana matalan kynnyksen romani-info-pisteeksi, joka viedään Puhoksen toimipisteeseen kolmannen maksatuskauden alussa. Info-pisteen toteutuksessa auttavat Nuorisosiainkeskus ja Tsetanes naal –hankkeen osatoteuttaja Opetusvirasto.

Maksatus kauden alusta alkaen osatoteuttaja on järjestänyt viikoittain kokoontuvan vankien keskusteluryhmän. Osallistujia on ollut keskimäärin 6 mieshenkilöä. Ryhmässä on käyty lävitse elämän rakentamisen perusalikoita: arvoja, asenteita, tunteita ja ajatuksia sekä miten toimia ja selvitä arjesta, kun vapautuu vankilasta. Myös koulutuksen ja työllisyyden polkuja on käsitelty. Ryhmästä on kaksi henkilöä aloittanut ammatillisen koulutuksen. Yksi lähtenyt mukaan teatteriryhmään, jossa ilmenneiden taitojen perusteella hänet on pyydetty pääosan esittäjäksi Ramanda nimiseen romanisadusta kertovaan näytelmään. Tämä vahvistaa erittäin hyvin uskallusta ammatinvalinnan laajentamiseen ja sitä kautta työllistymiseen esim. taiteiden aloille. Ryhmälle on järjestynyt uudet isommat tilat Kriminaalihuollon Tukisäätiöltä. Osatoteutukselle ei tilasta synny kuluja, koska Rikosseuraamuslaitos maksaa vuokratulot. Uudet tilat ja yhteistyö mahdollistaa vastaanottaa enemmän vankeja eri vankiloista vastaanlaisiin ryhmätapaamisiin Elämän koulu teeman ympärillä.

Osatoteuttaja on toteuttanut maksatuskauden aikana seitsemän teemapäivää ympäri Suomea:

23.-24.1 Kiponniemessä järjestetyt verkostoitumispäivät yhteistyössä hankehallinnoijan kanssa

28.1 Teemapäivä Kuopiossa

25.2 Teemapäivä Espoossa (Luukin leirikeskus)

1.3 Teemapäivä Porissa

8.4 Kansainvälinen romanipäivä, pääjärjestäjä Kotimaani omi suomi -hanke/ teemapäivä Iisalmissa

23.4 Teemapäivä Mikkelissä

29.4 Teemapäivä Turussa

Teemapäivillä on päivän aiheiden ja vuorovaikutuksen kautta luotu hyviä suhteita ja innostusta kehittää paikallista toimintaa sekä polkuja työllisyyteen ja koulutukseen. Teemapäivillä on pohdittu mm. arvoja, asenteita, yksilönä yhteisössä kasvamista, vanhemmuutta, perheen hyvinvointia, lasten koulunkäynnin tukemista, koulutuksen merkitystä lapsille ja aikuisille, työn kokonaisvaltaista merkitystä ihmiselle, työmarkkinoita ja työmahdollisuuksia yleisesti sekä syrjinnän kohtaamista oikealla asenteella. Tämä keskustelu ja pohdinta ns. perusasioiden ympärillä on ollut tarpeen, jonka jälkeen on ollut helpompi rakentaa uutta. Teemapäivien tuloksena osatoteuttaja on saanut olla auttamassa kahden uuden paikallisyhdistyksen perustamisprosessissa. Näin on varmistettu, ettei alkuun laitettu keskustelu ja pohdinta ole lähtenyt pidetyn teemapäivän mukana pois. Osallistujia teemapäivillä on ollut yhteensä noin

500 aikuista + lapset. Osallistujista noin puolet on ollut naisia. Naisten osallistuminen on varmistettu sillä, että päiville on pyritty järjestämään lastenhoito.

Maksatuskaudella teemapäivien ulkopuolelta myös Kouvolaan on perustettu uusi yhdistys, joka vahvistaa paikallisten romanien osallistumista omien asioidensa hoitamisessa. Vaikka uusien yhdistysten perustaminen on Romanifoorumin perustyötä, on se myös kehittämisenäkökulmasta katsottuna Nevo tiija-hankkeen työtä osatoteuttajan toimesta.

Osatoteuttaja aloitti maksatuskaudella tiiviin yhteistyön Elämä ja Valo ry:n kanssa romaniperheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden sekä koulutuksen ja työllistymisen edistämiseksi. Osatoteuttaja toteutti kentällä toimivien vapaaehtoisten perhetyöntekijöiden perheteemapäivän niille romanipariskunnille, jotka ovat jo toimineen romanikentällä perhetyössä ja ovat motivoituneet tukemaan toisia romaniperheitä. Päivissä kurottiin myös kiinni ylisukupolvista kuilua nuorten ja vanhempien romanien välillä vaikeiden asioiden käsittelemisessä yhdessä. Viikonlopun aiheissa käsiteltiin perheasioiden lisäksi lasten koulunkäynnin tukemisen prosessia aina jatkokoulutuksen kautta työelämään. Erityisesti vanhempien esimerkin vaikutusta lapsen elämään korostettiin päivien aikana. Saatu palaute osallistujilta oli erittäin rohkaisevaa ja vahvisti sen, että tällaista toimintaa tarvitaan, jotta perheiden hyvinvointiin, osallisuuteen ja syrjäytymiseen voidaan vaikuttaa. Perheteemaviikonloppuun osallistujia oli 24 henkilöä eli 12 pariskuntaa.

Osatoteuttaja on pitänyt maksatuskauden aikana, joka toinen viikko, Espoossa Perhe-TuRom ryhmän, jossa on mukana 4 nuoresta aikuisesta koostuvaa pariskuntaa (8 henkilöä). Ryhmä on kokoontunut 3 kertaa. Toiminnan tulostavoitteena on, että ryhmään osallistuneet perheen saisivat välineitä tukea muita nuoria perheitä vertaistuen avulla. Perhe-TuRomia testataan tämän ja osan kolmannen maksatuskauden ajasta. Tapaamisista kerätään sekä suullinen että kirjallinen arviointi, jonka perusteella sitä kehitetään tarvelähtöisesti syksyä ajatellen.

Osatoteuttaja yhdessä Nuorisoasiainkeskuksen henkilökunnan ja muutamien yksittäisten romanien kanssa osallistui Vantaan kaupungin kokoon kutsumaan kriisikokoukseen, jossa käsiteltiin Vantaan asemalla alati kasvavaa ja eri puolelta suomea kerääntyvää romaninuorten joukkoa ja heidän käyttäytymistään asemalla. Vantaalla pidetyn kokouksen yksi sovituista asioista oli säännöllinen romaneista koostuva jalkautuva partiointiryhmä Tikkurilan asemalla. Tähän kokonaisuuteen Suomen Romanifoorumi on osallistunut. Samoin ja samalla periaatteella he ovat jalkautuneet Helsingin Itä-Keskukseen tavatakseen siellä oleskelevia romaneita. Molemmilla jalkautumisilla tavoitettiin joitakin romaninuria ja myös asemalla toimivia työntekijöitä sekä vartijoita. Osatoteuttaja tulee jatkossakin jalkautumaan yhdessä Nuorisoasiainkeskuksen kanssa eri alueille ja siksi osallistuukin mukaan Helsingin kaupungin jalkautuvan toiminnan koulutukseen.

Osatoteuttaja on hyödyntänyt aktiivisesti kohtaamisissaan kykyviisaria ja sen antia keskusteluun. Tähän mennessä yli 70 osallistujalle on lähetetty kykyviisarikysely.

Yhteistyössä Nuorisoasiankeskuksen ja Opetusviraston kanssa osatoteuttaja on koonnut romanivanhemmista koostuvan huoltajaryhmän, jossa on mukana peruskouluikäisten lasten vanhempia. Järjestettyihin yhteisiin tilaisuuksiin on tullut huoltajia yhteensä 10 henkilöä, joista yksi oli mies. Huoltajaryhmän tarkoitus on hyödyntää ryhmän antama vertaistuki. Ryhmässä käsitellään vanhemmuuteen ja ihmisenä kasvamiseen liittyviä asioita sekä kuinka tukea lapsen koulunkäyntiä ja tulevaisuuden suunnittelua. Tukea ryhmälle järjestetään yhteistyössä Nuorisoasiankeskuksen,

Opetushallituksen, Gipsy Legion ry:n ja koulujen sekä muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Gipsy Legionin toiminta liittyy romanilasten ja nuorten vapaa-ajan ja liikunnan tukemiseen.

Osatoteuttaja yhteistyössä hallinnoijan, Järvenpään seurakuntaopiston ja hankkeen muiden osatoteuttajien kanssa toteutettavat kokemusasiantuntijakoulutuksen, jonka valmistelu on hyvässä käynnissä ja etenee siten, että sen toteutus on kaavailtu alkavaksi jo syksyllä 2017.

Kokemusasiantuntijakoulutuksen taustalla on laajalla osallistujajoukolla pidetty ideariihi, johon on osallistunut 20 henkilöä. Mukana oli sekä romaneita että asiantuntijoita eri aloilta ja kentältä.

Kokemusasiantuntijakoulutukseen sisällytetään MOD-koulutus – (moninaisuus, oivallus ja dialogi).

Kokemusasiantuntija koulutuksen yhtenä tavoitteena on lisätä romanien käytettävyyttä ja kilpailukykyä työ- ja välityömarkkinoilla.

Maksatuskauden aikana osatoteuttaja koulutti Terveysten- ja hyvinvoinninlaitoksen henkilökuntaa romanikulttuurin erityiskysymyksistä kahdesti. Koulutuksiin osallistui yhteensä 15 henkilöä.

Osatoteuttaja on vierailut Helsingin ja Vantaan ohjaamoissa ja heidän henkilökunta on vierailut vastavuoroisesti Romanifoorumin toimistolla. Ohjaamo haluaa jalkautua tulevaisuudessa osatoteuttajan tapahtumiin mukaan.

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy:n kaksi sosionomiopiskelijaa tekevät lopputyönsä osatoteuttajan toiminnasta. Heidän tutkimuskysymyksensä on: Miten Suomen Romani Foorumin osatoteutus vaikuttaa ja hyödyttää hankkeeseen osallistujia.

Maksatuskauden aikana osatoteuttaja tuotti hankkeen FB-sivuille kolme ajankohtaista videoclippiä. Ensimmäiset kaksi käsittelivät lasten kasvatukseen liittyvää informaatiota ja kolmas elämän kriisien kohtaamista. Ensimmäisen katsojaluvut ovat tähän mennessä ylittäneet yli 3268 katsojaan, toisen yli 1588 ja kolmannen yli 686 katsojaa. Saatu palaute videoista on ollut hyvää sekä romaneilta että pääväestöltä kuin myös opetushenkilökunnalta.

Osatoteuttaja on solminut erilaisia yhteistyökuvioita hajanaisesti eri hengellisten yhteisöjen kanssa luoden käytäntöjä romanien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi. Sisällölliseen osuuteen keskitytään enemmän kolmannella ja/tai neljännellä maksatuskausilla.

Maksatuskauden kulurakenne on koostunut palkkakustannuksista, ostopalveluista ja sekä muista hankesuunnitelmaan kuuluvista kuluista.

Osatoteuttaja on maksatuskauden aikana saanut

Asiakaskohtauksia 608

Asiakaspuheluita, sähköposteja 235

Some-kontakteja 6375

Hanke-esittelyillä tavoitettua ammattilaisia: 73

Työllistettyjä: 5

Työkokeilussa/työharjoittelussa: 1

Opiskelemissa: 4

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos / THL

Maksatuskauden alussa osatoteuttaja rekrytoi hankkeeseen kaksi tutkimushoitajaa ja kaksi aluekoordinaattoria. Aluekoordinaattorit ovat romanitaustaisia henkilöitä, joten heidän työllistymisensä edistää romanien työllisyyden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Rekrytoinneissa on edistetty tasa-arvoa palkkaamalla romaninaisia. He tiedottavat alueensa romaneille hyvinvoinnin teemoista ja rekrytoivat osallistujia hyvinvointitutkimukseen. Näin romanien tietoisuus hyvinvoinnista, terveydestä, työkyvystä ja elintavoista lisääntyy. Romaniperheissä käymiensä keskustelujen perusteella aluekoordinaattorit ovat huomanneet, että terveys- ja hyvinvointiasioista on luontevinta keskustella samaa ikäpolvea ja sukupuolta olevien kanssa. Tieto välittyy perheiden verkostoissa, esimerkiksi monet naiset ovat kannustaneet miehiä osallistumaan hyvinvointitutkimukseen osallistuttuaan ensin itse. Myös monet nuoret ovat olleet aktiivisesti kannustamassa muitakin osallistumaan, antaen esimerkkiä itsestään huolehtivista ja vastuuntuntoisista kansalaisista, jotka ovat onnistuneet katkaisemaan ylisukupolvisen syrjäytymiskierteen, huolehtimaan työ- ja toimintakyvystään sekä työllistymään.

Roosatutkimuksen pilottivaiheessa todettiin, että onnistuneen tutkimuskokonaisuuden saavuttamiseksi tutkimushoitajien on hyvä olla etniseltä taustaltaan muu kuin romani mutta aluekoordinaattorilla vastaavasti on hyvä olla vahva romanikulttuurin tuntemus sekä verkosto ja tämä on edelleenkin näyttäytynyt toimivana kokonaisuutena. Tutkimushoitajat ja aluekoordinaattorit toimivat työpareina, toinen Pohjois- ja toinen Etelä-Suomessa. THL:n keskustuimiston työntekijät (projektikoordinaattori, osa-aikaiset projektityöntekijät) antavat tukea kenttähenkilöstölle mm. järjestämällä kokouksia, koulutusta, teknistä tukea haastattelun ja terveystarkastuksen toteutuksessa, viestinnässä ja tapahtumien järjestämisessä.

THL järjesti henkilöstölle 2 viikkoa kestävä koulutuksen (16.1–27.1.2017). Koulutus sisälsi mm. teoriaa ja käytäntöä koskien otosta ja tutkimusalueita, IT-työvälineiden käyttöä, pituuden, painon ja vyötärön sekä toimintakykytestien (puristus, tuolilta nousu ja niveltoiminta) teoriaa ja käytäntöä, väestötutkimusten teoriaa, tutkimustarrojen käyttöä ja henkilöllisyyden suojaamista, haastattelun teoriaa ja käytäntöä, verenpaineen mittausta, laadunvalvontaa sekä romanikulttuuria (Suomen romanifoorumi FRF piti luennon). Lisäksi käytiin läpi tiedotetta ja tutkittavan suostumusta teoriassa ja käytännössä, psyykkisten oireiden kyselyä, näön tutkimusta, tutkittavan palautetta & hoitoon ohjausta, tutkimuksen taustaa ja tavoitteita, kognitiivisia testejä, työsuhteasioita, tutkimuksesta tiedottamista, hyvää tutkimustapaa, tutkimusprotokollaa ja sen toteutusta ja lomakkeita, tutkimuskäynnin lopputoimia, lähetyksiä ja laatua, tutkittavien matkalaskuja, tietoturva kenttätyössä, hallintoasioita, tutkimuspisteen pystytystä ja purkua, logistiikkaa, lomakepalvelua ja tietoturva, tutkittavien tavoittelua, romanikulttuurin erityiskysymyksiä (Suomen romaniyhdistys ry), sekä tutkimusprotokollan läpivientä harjoitustutkittavalla. Palvelutoimijoiden tietoisuus romanikulttuurista on lisääntynyt hanketoiminnan myötä, sillä koulutus oli yhteinen Finterveys2017-tutkimuksen kanssa, ja Fin-terveyden ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen henkilöstöä osallistui myös romanikulttuuria koskeviin luentoihin. Osallisuutta on edistetty hankehallinnossa mm. siten, että THL tuotti viime maksatuskaudella järjestetyssä kuulemistilaisuudessa luvattun selvityksen tutkimuksen lainmukaisuudesta RONK:lle ja Yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja lähetti kutsukirjeet asiantuntijaryhmän perustamiseksi romaniasiaan neuvottelukunnille ja järjestöille. Lisäksi on pidetty lukuisia yhteistyöpalavereja romaniyhdistysten ja alueiden romanitoimijoiden kanssa (.).

Tutkittavien rekrytoiminen ja tutkimusten toteuttaminen pk-seudulla ja Pohjois-Suomessa on aloitettu hankesuunnitelman mukaisesti. Aluekoordinaattorit ovat kiertäneet tapaamassa ja kontaktoineet puhelimitse oman alueensa romaniperheitä ja yksilöitä tiedottaen tutkimuksesta. He ovat rekrytoineet tutkittavia Roosa-tutkimukseen ja lisänneet romanien tietoisuutta hyvinvoinnista. Samalla he ovat kartoittaneet asiakkaiden palvelujen tarvetta ja tekevät neuvontaa, jotta osallisuutta edistävien palvelujen esteettömyys toteutuisi paremmin. Tutkimushoitajat ovat tiedottaneet romanien hyvinvointitutkimuksen tiedonkeruun alkamisesta oman alueensa sote-toimijoille, joten näiden tietämys romaniasioista on lisääntynyt. Tutkimushoitajat ovat tehneet haastatteluja ja terveystarkastuksia osallistujille, joita on ollut 46 maksatuskauden aikana. Tutkimuksia on tehty sekä tutkimuspisteissä (THL ja ODL) sekä kotikäynteinä tutkittavien kotona, palvelutaloissa sekä massatapahtumina romanijärjestöjen tiloissa.

Roosa-hankkeen henkilöstö on osallistunut seuraaviin kokouksiin ja yhteistyöpalaveriin maksatuskauden aikana:

- alueellisten romaniasian neuvottelukuntien kokous (järjestettiin THL:ssä ja siellä käsiteltiin Roosa-tutkimusta) 19.1.2017
- Muutoksen vuoro- hankkeen loppuseminaari (Romano Missio), jossa pidettiin luento 27.1.2017
- RONK:n Sanoista tekoihin- hankkeen koulutus 31.1.2017
- Osallisuus hanketyössä ja osallisuuden palaset -Sokra hankkeen työkokous 29.3.2017
- Sara-hankkeen (saamelaisten hyvinvointitutkimus) ohjausryhmä 3.2.2017
- Valtakunnallisen Romaniasian neuvottelukunnan kokous 27.3.2017, jossa käsiteltiin Roosa-tutkimusta.
- THL:n MONET-ryhmälle (Monikulttuurisuuden asiantuntijaryhmä) pidetty esitys Roosasta 25.4.2017
- Kaksi joukkotutkimuspäivää kahden eri romaniyhdistyksen kanssa yhteistyössä
- Mahdollisuuksien päivä-messuille osallistuminen Jyväskylässä 8.3.2017
- Tiimi- ja yhteistyökokoukset DIAK 1.2 ja 2.2 sekä 4.4.2017 ja 5.4.2017
- Jalkautumiskokous osatoteuttajien kanssa Itäkeskuksessa sekä kokemusasiantuntijakoulutuskokous FRF:llä. 11.4.2017

Hankkeessa on järjestetty kenttäkatsauksia viikoittain, viestintätoimina on tehty laajasti mm. Roosa-tutkimuksen FB-sivujen luominen ja ylläpito, aluekoordinaattorin radiohaastattelu ym. Lännen Media uutisoi Roosa tutkimuksesta laajasti 7:ssä eri alueellisessa sanomalehdessä verkkouutisena. Muita päivittäisiä toimia ovat olleet kenttähenkilöstön tuki ja lomakkeiden päivittäminen, datan tarkistaminen, tutkimuskäyntien toteuttaminen ja tutkittavien tavoittelu, yhteydenpito lomakepalvelun ja tieto-osaston kanssa.

Kansainvälistä yhteistyötä on ollut: Kroatialaisten yhdenvertaisuustoimijoiden delegaatio oli opintomatalla Suomessa ja he tutustuivat Suomen valtion vähemmistöjen syrjintää koskeviin seurantajärjestelmiin eri valtionhallinnon laitoksissa. He tutustuivat myös THL:n vähemmistötutkimuksiin. Heille pidettiin Roosaa taustasta ja tavoitteista esitys 31.3.2017. Lisäksi EU:n perusoikeusvirasto (EU Agency for Fundamental Rights (FRA) kutsui THL:n edustajan keskustelemaan mahdollisesta lähivuosina EU:n eri maissa toteutettavasta romanitutkimuksesta 6.4.2017. Roosa-hankkeen tilastotutkija osallistui kokoukseen, mutta tiedonkeruuta ei päätetty vielä aloittaa Suomessa.

Osatoteuttajan tutkimushanke on lähtenyt paremmin käyntiin ensimmäiseen maksatuskauteen verrattuna. Erityisen haasteen tutkimukselle tuo kuitenkin vielä sen kahtiajakoinen vastaanotto kentällä. Hankkeen henkilöstö on jakanut runsaasti asiatietoa hyvinvointitutkimuksesta ja ehkäissyt siihen liittyviä harhakuvia, joita ovat mm. vahingoittamistarkoituksessa kerättävä etninen rekisteri sekä sensitiivisen tiedon julkituominen. Käytännön haasteiden ylittämiseksi osallistumiskynnystä on madallutettu. Siksi onkin äärimäisen tärkeää, että tutkimus saadaan hoidettua loppuun asti, vaikkakin tavoitellusta N=1000 määrästä tingittäisiinkin. Tärkeämpänä tekijänä pidetään tutkittavien saaminen tasapainoisesti koko Suomen alueelta ja kaikista sosioekonomisista luokista. THL tulee kolmannella maksatuskaudella satsaamaan erityisesti erilaisiin pk-tapahtumiin, joissa käsitellään terveyttä ja hyvinvointia ja samalla osanottajoiden on mahdollista osallistua varsinaiseen tutkimukseen. Tärkeää on saada tutkittua tietoa palveluiden kohdentamiseksi sekä luoda osatoteuttajan luotettavuutta tulevaisuutta ajatellen mahdollisille jatkotutkimuksille terveyden- ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Tutkimuksen toteutumista osatoteuttaja on vauhdittanut laatimalla täydentävään tiedonkeruuseen soveltuvat lomakkeet (lyhythaastattelu sekä itse täytettävä kysely). Lisäksi he ovat järjestäneet hyvinvointipäivä-tyyppisiä tapahtumia (2kpl), joissa on tutkittu suurempi joukko ihmisiä yhdellä kertaa. Näitä protokollan muutoksia tehokkaammin hyödyntämällä yritetään pitää kiinni tutkittavien N-määrästä ja laadukkaasta tiedonkeruusta. Osatoteuttaja on myös käynyt alustavia keskusteluja siitä, että jatkossa luovuttaisiin selkeistä aluejaoista ja he menisivät enenevässä määrin sinne, missä kohdeväestöä on ja tutkimustapahtuma suoritettaisiin paikan päällä. Aluejaosta luopuminen tarkoittaa lähinnä sitä, että yksittäisiltä paikkakunnilta kerättävät N-määrät jäävät liian pieniksi, jotta alueellisia tuloksia voitaisiin tuottaa. Alueellisista tulosseminaareista ja aluekehittämistoimista tullaan karsimaan hankkeen toteutuksessa, keskittyen valtakunnalliseen edustavuuteen ja kehittämiseen. Tietoa kerätään ja tuloksia saadaan valtakunnallisesti joka puolelta Suomea, mikä takaa valtakunnallisen edustavuuden. Rekrytoinneissa on oltu tarkkoja myös tutkittavien sosioekonomisen monimuotoisuuden takaamisesta ja eri ikäryhmät ovat olleet hyvin edustettuina. Vaikka tutkittavien tavoite-N ei täytyisikään, romaniväestöstä saadaan riittävän suuri edustava otos Roosa-tutkimuksen menetelmillä.

Osatoteuttaja on tehnyt myös arviointia keräämällä tutkittavilta palautetta tutkimuksesta itse täytettävällä nimettömällä lomakkeella. Lomakkeessa kysytään mm. varasiko tutkittava ajan itse vai aluekoordinaattorin yhteydenoton kautta ja miten he ovat kuulleet tutkimuksesta. Lisäksi kysytään yleisarvosanaa asteikolla 1-5 tutkittavan motivaatiota Roosa-tutkimukseen osallistumisesta. Palautetuissa lomakkeissa yleisarvosana oli 4 (hyvä). Roosatutkimuksen omien FB-sivujen kautta osatoteuttaja saa myös suoraa palautetta. Itse Roosa-sivusto Facebookissa on saanut 255 tykkäystä maksatuskauden aikana.

Osatoteuttajan toiminnan kulut ovat maksatuskauden aikana olleet hankesuunnitelman mukaisia.

Osatoteuttaja on maksatuskauden aikana saanut

Asiakaskohtauksia 250

Asiakaspuheluita 650

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia 150

Työllistettyjä 0

Työkokeilussa/työharjoittelussa: 0

Opiskelemassa

Vantaan kaupunki / työllisyyspalvelu

Vantaan osatoteutukseen rekrytoitiin maksatuskauden aikana kaksi työntekijää, jotka aloittivat hankkeessa 5.4.2017. Molemmat työntekijät ovat romanikulttuurin asiantuntijoita ja näin heidän työllistymisensä edistää romanien työllisyyden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

Ajanjaksolla 5.4.2017 – 30.4.2017 osatoteuttaja on purkanut hankesuunnitelman toimintasuunnitelmaksi, joka jakaantuu neljään eri toimenpiteeseen. Toimenpiteillä tuetaan romanien työllistymistä ja kouluttautumista: asiakashankinta, asiakkaiden tukeminen koulutuksessa ja / tai työllistymisessä, yksilöllisten ja ryhmämuotoisten palveluiden kehittäminen, henkilöstö- ja verkostokoulutukset sekä alueelliset seminaarit sekä työllisyyspalveluiden henkilökunnan tukeminen asiakasohjaustyössä. Ensimmäiset viikot uusilla työntekijöillä on mennyt verkostoitumiseen eri toimijoiden kanssa ja jatkuu vahvana koko vuoden 2017.

Vantaan työllisyyspalveluiden osahanke ei ole edennyt hankesuunnitelman mukaisessa aikataulussa, koska hankkeen rekrytointia ei saatu tehtyä ajantasaisesti. Vuoden 2016 ja alku vuoden 2017 hankesuunnitelmaan kirjoitetut tavoitteet on tarkoitus saavuttaa vuoden 2017 aikana. Erityisesti panostetaan:

- yhteistyön rakentaminen työllisyyspalveluorganisaation sekä paikallisten toimijoiden kanssa
- romaniväestön tarpeiden kerääminen liittyen työllistymiseen ja työllistymisprosessiin
- toiminnan toteuttaminen romaneille yhdessä työllisyyspalveluiden kanssa sekä itsenäisesti
- yhteistyö paikallisromanityöryhmän kanssa käynnistetään
- THL:n osaprojektin kanssa hyvinvointitutkimuksen suunnittelu ja organisointi Vantaalla
- työllisyyspalveluiden työntekijöiden perehdytys
- erilaisten työmuotojen kokeilu
- työllisyyspalveluiden henkilökunnan ja romaniasiakkaiden tukeminen työllisyyspalveluiden toiminnassa ja palveluohjauksessa

Näiden jälkeisten toimenpiteitä lähdetään toteuttamaan hankesuunnitelman mukaisesti edellä mainittujen rinnalla vuoden 2017 aikana.

Hankkeen ulkopuolisen rahoituksen määrä ei ole toteutunut rahoituspäätöksen mukaisesti. Hankkeen työntekijät aloittivat 5.4.2017 ja osatoteuttaja pyrkii kuluvan vuoden aikana toteuttamaan hankkeen toimintoja tiiviimmässä tahdissa niin, että hankkeelle kohdennetut rahat tulevat käytettyä.

Käyttämättömien palkkarahojen suhteen käydään vielä neuvotteluja mahdollisen kolmannen työntekijän palkkaamiseksi, jotta menetetty aika ja tulostavoitteet saavutetaan määräajassa. Asiaa palataan tarkemmin kolmannen maksatuskauden aikana.

Osatoteuttaja on maksatuskauden aikana saanut

Asiakaskohtaamisia: 7

Asiakaspuheluja: 11

Hanke-esittelyillä tavoitettu ammattilaisia: 3

Työllistettyjä: 0

Työkokeilussa/työharjoittelussa: 0

Opiskelemassa: 0

Liite 1: Konserttiesite

KOTIMAANI OMPI SUOMI

Romanit 500 vuotta 100-vuotisessa Suomessa,

on osa Suomen juhluvuoden Suomi100-hankkeita. Hankkeen kautta tuodaan raikkaasta ja uudella laadulla näkökulmasta tuotettua romanitietoutta nostaen esille erityisesti suomalaisten romanityhteyden ja pääväestön yhtenäistä kulttuuria, romanityhteyden unohtettua potentiaalia ja muuta osaamista, jota tulisi hyödyntää yhteisen yhteiskuntamme hyväksi.

Kotimaani ompi Suomi -hanke kerää vuoden aikana läpi Suomen viedessä mukanaan osallistavien ja toiminnallisten menetelmien rakennettua romanitietoutta 9-luokkalaisten sekä ammattikoulujen ja lukioiden ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Teemana tietoudessa on suomalaisina meillä enemmän yhtenäistä kuin erilaista. Paikkakunnilla järjestetään myös paikalliseen romaniperheelle yhteinen vierailupäivä, missä helähtää yhdessä pohitta näitä välineitä, joita tarvitaan kokonaisvaltaisesti peruskoulutuksen kasvatusyössä.

Kotimaani ompi Suomi -hanke saa avoimena päätöksensä syyskuu Oulussa, missä järjestetään valtakunnalliset Mahdollisuuksien päivä – romanien koulutus- ja työllisyysmessut sekä suuren konsertti, jossa ensiesityksensä saa Mustalajismusiikin orkesteri tähti-esiintyjineen.

LISÄTIETOJA TAPAHTUMISTA:
www.romanienosallisuus.fi
[facebook.com/romanienosallisuus](https://www.facebook.com/romanienosallisuus)

YHTEISTYÖKUMPPANEITAMME

MUSTALAJISMUSIIKIN

Kininkäät ja Kuningattaret

Esintäjät

LEIF LINDEMAN

Normin 2013 ensimmäistä kertaa Saksassa, Tanskan ja Ruotsin kulttuurin esittämään Leif Lindeman on useita vuosia esiintynyt Suomessa. Hän on ollut Suomessa kymmeniä kertoja ja on näin kertonut valitsemansa tulkinnat. Leif Lindeman on suomalainen romanien esittäjä. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

SAMULI EDELMAN

Samuli Edelmann kuuluu Suomen rakentamiseen kulttuurin ja näytelmien. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

DIMITRI KEISKI

Ruotsinmuusikko Dimitri Keiski on tullut Suomeen vuonna 2005. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

HILJA GRÖNFORS

Hilja Grönfors on tehnyt alan ensimmäisen omaa laulun. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

TENHO GREN

On ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

ANITA LINDGREN

Anita Lindgren on Venetsiassa asuva laulaja ja laulokki. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

Joni BULLE Bollström

Pop-artisti Joni Bulle on tehnyt alan ensimmäisen omaa laulun. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

Seksi ilian houseband SUORA LÄHETYS -yhtye

Seksi ilian houseband Suora Lähetys on tullut Suomeen vuonna 2013. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

Näyttelyt

IRMELI HUHTALA - Koti etäi ihmisiä

Irmele Huhtala on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

VELJO BALTAR - Miranda

Veljo Baltar on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

HILKKA LINDGREN - Yle vuorien

Hilka Lindgren on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

PEKKA LAINE - Romanit ja kevyt musiikki

Pekka Laine on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia. Hän on ollut Suomessa useita vuosia ja on ollut Suomessa useita vuosia.

liite 2: Uskalla! it´s possible – tuumasta toimeen - työllistymispilotti luurankosuunnitelma

Johdanto

Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy:n hallinnoimien ESR-hankkeiden Nevo tiijan – uusi aika ja Tsetanes naalin – koulutuspoluilla tavoitteina on työelämän ulkopuolella olevien romanitustaisten henkilöiden koulutus- ja työpolkujen mataloittaminen.

Päätavoitteidensa lisäksi hankkeet edistävät romanien positiivista integroitumista ja osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia.

Romaneiden kouluttautumista ja työllistymistä omana viiteryhmänään on tutkittu Suomessa vähän, johtuen laista, joka kieltää tilastoimisen etnisyyden mukaan. Uskalla! It's possible – tuumasta toimeen -pilottimallimme taustalle on haluttu kerätä kaikki se mahdollinen olemassa oleva merkityksellinen tutkimus-, selvitys- tai loppuraporttietoa, jotka auttavat löytämään vastauksen tutkimuskysymykseen: mitkä tekijät estävät ja edesauttavat romaneita työllistymään?

Pääasiallinen analysointi kohdistuu kahteen relevanttiin romaneista tehtyyn valtakunnalliseen tutkimukseen.

Tutkimukset

1. Rajala S. & Blomerus S.
2015 Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin. Raportit ja selvitykset 2015:8. Opetushallitus.
2. Syrjä H. & Valtakari M.
2008 Romanien pitkä matka työn markkinoille – Tutkimus romanien työmarkkinoille sijoittumisen edistämisestä.

Taustalla vaikuttavia tekijöitä – poimintoja tutkimuksista ja selonteosta

Koulutuspolku

Rajala & Blomerus (2015) tekemän selvityksen mukaan melko monella romanitaustaisella henkilöllä kouluttautumiseen liittyvät muistot nousevat peruskouluajoista ja siellä hyväksytyksi tulemisen ja saadun palautteen merkityksistä - unohtamatta kiusatuksi tulemisen muistikuvia⁸. Erityisesti opettajan merkitys tulee esille sekä myönteisissä että kielteisissä kokemuksissa⁹. Opettajan vahva merkitys on varmasti yleistettävissä kaikille koululaisille mutta romanikulttuurista käsin katsottuna aikuisen (opettajan) rooli oli ja on edelleen vaikuttavampi; oppilaan suhtautuminen opettajaa (aikuisen) on kunnioittava ja jopa nöyryvä, mikä nousee kulttuurisesta konventioista¹⁰.

Useiden romanien onnistumiskokemukset nousevat peruskouluajalta pääasiassa tekemisistä ei niinkään tiedollisista osaamisista. Onnistuminen niissä alueissa, joissa henkilöllä on vahvuuksia, ovat tuottaneet hyväksyntää sekä koulutovereissa että opettajien taholta – niiden vaikutus (hyväksyntä, kannustus ja ihailu) koulumenestykseen tiedollisissa aineissa on ollut merkittävä¹¹.¹² Tarvitaan siis kannustajia ja mentoreita sekä ennen kaikkea onnistumisen kokemuksia, jotka vahvistavat henkilön itseluottamusta siihen, että kykenee ja oppii ja osaa¹³.

Ohjauksen ja neuvonnan määrän tarve on romaniopiskelijoilla huomattavasti intensiivisempi kuin muilla opiskelijoilla. Tuen on koettu olevan parhaita silloin, kun se on ollut henkilökohtaista; asioita, käsitteitä ja polkuja on aukaistu¹⁴. Erityisesti ammatillisissa opinnoissa romanitaustaisten opiskelijoiden ohjauksen ja tuen tarve suhteessa yleiseen tasoon oli selonteon mukaan aavistuksen verran korkeampi (3,08/3,0)¹⁵. Ammatillisissa oppilaitoksissa romaniopiskelijoiden opintojen tukemisessa merkittävimmät ja tuloksia tuottavat toiminnot olivat klinikkamuotoiset tukiovetukset ja

⁸ Syrjä & Valtakari 2008, 48.

⁹ Rajala & Blomerus 2015, 19.

¹⁰ Palkkaisinko romanin? 2011, 48-49.

¹¹ Rajala & Blomerus 2015, 19.

¹² ”Romanien osallistumista koulutuksiin rajoittaa itseluottamuksen puute ja pelko osaamattomuudesta...” (Kansanopiston työntekijä) Rajala & Blomerus 2015, 57.

¹³ Rajala & Blomerus 2015, 59.

¹⁴ Rajala & Blomerus 2015, 27.

¹⁵ Rajala & Blomerus 2015, 43.

rästipajat sekä se, että opintojen etenemisen seuranta oli yhdellä nimetyllä henkilöllä¹⁶. Tulosten mukaan on siis ensiarvoisen tärkeää romaneiden opintopoluissa satsata ohjaukseen ja mallioppimiseen sekä henkilökohtaiseen mentorointiin.¹⁷

Romaniopiskelijoista 75% kuuluu yleisesti 25-34 vuotiaisiin ja 25% ikäluokkaan 18-24 vuotta. Erilaisten selvitysten pohjalta nousi merkittävimmäksi haasteeksi ammatillisissa opinnoissa opiskeluiden keskeyttäminen¹⁸. Selonteon mukaan keskeyttämiseen vaikuttaneet syyt olivat olleet taloudellinen huoli ja perhe syyt¹⁹ (16%)²⁰, heikot opiskeluvalmiudet (25%) tai heikko motivaatio (20%). Vaikka selvää muutosta onkin tapahtunut, koulutuksen maailmaa ei nähdä olevan lähellä romanien arkipäivää, elämänpiiriä tai tukijana perheen elannon haasteissa. Toimeentulon niukkuus saa edelleenkin aikaan näköalattomuutta; mahdollinen hyvätuloinen työpaikka muutaman vuoden opiskelun jälkeen ei auta tämänhetkiseen nälkään ja siksi romanitaustainen henkilö siirtyy perinteiseen elannon hankkimiseen (Myyntityö), jos kohtuullista taloudellista turvaa ei ole mahdollistettu.²¹ Ratkaisukeskeinen ehdotus ongelmaan on, että aikuiskoulutus mahdollistettaisiin erilaisia työvoimapoliittisia rahoituskeinoja hyödyntäen. Hetkellinen taloudellinen investointi maksaa itsensä takaisin, kun saadaan ”sukupolvi”, jolla on koulutuspolkuymmärrys ja työllistymisen kautta saadun monimerkityksellisen hyödyn malli.

Romaneita opiskelee kaikilla ns. suurilla koulutusaloilla. Suosituimpia ovat tekniikan ja liikenteen alan, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden- ja hallinnon, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan, ravitsemus- ja talousalan opinnot. Kaikista vuonna 2014 suoritetuista toisen asteen ammatillisista tutkinnoista joka neljäs suoritettiin oppisopimuskoulutuksena. Sen käyttö romaniopiskelijoiden kohdalla ollut merkittävän vähäinen, vaikka nimenomaan oppisopimuskoulutus luonteensa puolesta olisi juuri ehkä se sopivin koulutusmuoto romanitaustaisille henkilöille²². Sopivuutta perustellaan sillä, että romaneista suurin osa on enemmän käytännön osaajia kuin teoreettisia osaajia. Käytön vähyys saattaa selittyä sillä, että oppisopimuspaikkoja on äärimmäisen vaikea saada romaneille, koska työnantajilla on suuria ennakkoluuloja ja käsityksiä²³.²⁴

¹⁶ Rajala & Blomerus 2015, 44.

¹⁷ Palkkaisinko romanin? 2011, 38-39.

¹⁸ Rajala & Blomerus 2015, 45.

¹⁹ Palkkaisinko romanin? 2011, 62.

²⁰ ”Kokemuksemme mukaan opiskelijoiden taloustilanne vaikuttaa opintojen suorittamiseen sekä myös lähisuvun tilanne...” (Kansanopiston työntekijä) Rajala & Blomerus 2015, 55.

²¹ Rajala & Blomerus 2015, 27-29.

²² Rajala & Blomerus 2015, 19.

²³ ”Oppisopimuspaikan saaminen on erittäin hankalaa.”(ammatillisen oppilaitoksen työntekijä) ja ”Työpaikan löytyminen on romaniopiskelijoille haastavampaa kuin opiskelijoille keskimäärin.” (ammatillisen oppilaitoksen työntekijä). Rajala & Blomerus 2015,48.

²⁴ Rajala & Blomerus 2015, 46-47; Romanipoliittisen ohjelman toimintalinjaus nro 3: Tiedotetaan romaniväestölle aikuisopiskelun ohjaus- ja neuvontapalveluista sekä koulutuksellisista ja ammatillisista vaihtoehdoista ja vahvistetaan opinto- ja

Romaniyhteisö on herännyt arvostamaan koulutuksen merkitystä kasvavassa määrin, siksi olisikin tärkeää, että koulutukseen saataisiin niitä tukitoimia, joita se vielä edellyttää²⁵. Kun romaniväestön koulutustaso nousee vastaavalle tasolle muun väestön kanssa, ei tehostettuja tukitoimia enää tarvita. Monet oppilaitokset ovat todenneet, että heillä olisi kyllä valmiuksia toteuttaa romaniväestön ammatillista aikuiskoulutusta, mutta ongelmaksi koituu se, ettei tähän ole riittävästi osoitettu resursseja (rahoituksia).²⁶

Mielenkiintoinen tulos Rajalan ja Blomeruksen tekemässä selvityksessä oli aikuisten lukiokoulutus. Aikuislukioiden luonnehdinnan mukaan romaniopiskelijoiden suoritustaso oli selvästi parempi kuin muiden opiskelijoiden²⁷. Tuloksen analyysistä voitaneen todeta, että pohjimmiltaan kyse saattaa olla motivaatiosta ja ehkä myös näyttämisen halusta (kilpailuvietti), joka saa romaniopiskelijat huippusuorituksiin. Aikuislukion työntekijät näkivät tärkeänä, että romanien koulutusmotivaation tukemiseen investoidaan ja panostetaan²⁸. Selvityksen mukaan myös sillä on merkittävä vaikutus, että oppilaitoksessa ja/ tai koulutusprosessissa on mukana romanitaustainen mentori ja että on olemassa ns. uranuurtajaopiskelijoita, jotka mallintavat ja aukaisevat opintopolkuja eri ammatteihin.²⁹

Aktiivinen ja systemaattinen työ romanilasten peruskoulun loppuunsaattamisessa on tuottanut tulosta. Tällä hetkellä 80% peruskoulunsa lopettaneista romaneista saa päättötodistuksen. Tulos on koko maahan nähden huono mutta aikaisempiin lukuihin verrattuna kuitenkin hyvä - Se on noussut 60 vuodessa 25%:sta yli 80%:iin. Vastaavaa aktiivista työtä tarvittaisiin nyt toisen asteen koulutuksen tukemisessa, josta osan voi laajentaa koskemaan myös korkeakoulutuksia. Tämän hetkinen pullonkaula on hyvin nuorena perustettavan perhe-elämän aloittaminen. Sen aloittaminen saattaa ajoittua heti perusopetuksen jälkeen tai jopa ennen sen päättymistä. Näin se yhtenä tekijänä katkaisee koulutuspolun, eikä jatko-opintoihin edes hakeuduta tai jos hakeudutaankin, ei sinne saavuta. Tämän osittain kulttuurista nousevan kasvumallin muuttaminen on suuri haaste. Vaikka romaniyhteisö itsekin tiedostaa varhaisen aikuistumisen ongelmat ja käy siitä aktiivista keskustelua yhteisön sisällä, on yhteisö sen edessä aika voimaton. Muutoksen tulee kuitenkin lähteä yhteisön sisältä, sitä ei voida ulkoisilla keinoilla pakottaa mutta ehkä ohjata. Myönteistä on kuitenkin se, että suurin osa perheen perustaneista nuorista aikuisista on kiinnostunut ja valmis suorittamaan aikuiskoulutuksen puolella ammatillisia opintoja. Koska joka kolmannelta kiinnostuneelta uupuu päästötodistus ja pääsääntöisesti keskeyttäneiden opiskelutaidot ja valmiudet ovat heikot, olisi ammatilliseen koulutukseen

ammatinvalinnanohjausta. Tuetaan oppisopimuskoulutuksen kehittämistä ja lisätään romaniväestön oppisopimuskoulutusta eri työtehtäviin ja ammattialoille yksityisellä ja julkisella sektorilla hyödyntämällä myös tuettua oppisopimusmahdollisuutta.

²⁵ THL 2017.

²⁶ Rajala & Blomerus 2015, 48.

²⁷ ero oli 0,5 yksikköä 0-4 –asteikolla.

²⁸ Rajala & Blomerus 2015, 52.

²⁹ Rajala & Blomerus 2015, 57.

hyvä kytkeä peruskoulun loppuun saattaminen ns. kaksoistutkintona³⁰. Samalla se täydentäisi puuttuvat yleissivistyksen tiedot ja lisäisi oppimisvalmiuksia ja onnistumisen kokemuksia.

Romanitaustaisten henkilöiden suhtautuminen aikuisiässä suoritettaviin opintoihin on siis etupainotteisen positiivinen. Koulutukseen lähtemisen esteistä suurin huoli nousee opintojen suunnittelussa esiin tuleva taloudellinen toimeentulon turva ja lastenhoidon järjestäminen opintojen aikana. Toinen yhtä haasteellinen kysymys nousee työssäoppimispaikoista. Ammatillisessa koulutuksessa työpaikalla tapahtuva oppiminen, tutkintojen suorittaminen ja oppisopimuskoulutus edellyttävät paikkaa, jossa työssäoppimisen voi suorittaa. Näiden paikkojen hankkiminen on tutkitusti vaikeampaa romanitaustaiselle opiskelijalle kuin muille opiskelijoille. Sama ongelma on nähtävissä jo peruskouluissa suoritettavien TET-harjoittelupaikkojen saamisessa. Tämän kaltaiset vastoinkäymiset vahvistavat ja edesauttavat ajatusta olla aloittamatta tai keskeyttää opinnot – miksi koulutautua ja opiskella, kun ei kuitenkaan saa edes työssäoppimispaikkaa. Tämän monisärmäisen ongelmaan voitaisiin miettiä julkisten työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön kautta ratkaisua sekä hyödyntää työllisyyspalveluiden kautta pk-yrityksiä. Suomen yrittäjien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta apu voisi löytyä yrittäjille tarjotusta ”porkkanasta”.

Muita esille nousseita asioita ovat tarve erittäin intensiiviselle ja henkilökohtaiselle tuelle ja tiedon saannille erityisesti koulutuspolun suunnittelun alussa. Koulutuspolku suunnittelussa usein esille nousseita kysymyksiä ovat: Mikä koulutus sopii juuri minulle? Milloin minun aikuisena kannattaa ryhtyä opiskelemaan. Miten toivomaani koulutukseen haetaan? Miten aikuisena opiskellaan? Miten ja mistä saan tukea, jos en pärjää opinnoissa? Miten selvitän ja selviän talouden ja kodin hoidosta opintojen aikana?

Yhteisön osaamisia, joita voitaisiin hyödyntää koulutusta ja työmarkkinoille sijoittumista ajatellen: tunneäly, sosiaaliset taidot, puhtauskäsitys, esiintymistaito, kaupanteko, ruotsinkielen taito, tilannetaju, selviytymisen taito ja taiteelliset lahjat.

Työllisyyspolku

Syrjä Hannele & Valtakari Mikko (2008) tekivät ainutlaatuisen tutkimuksen Työ- ja elinkeinoministeriölle romanien työmarkkinoille sijoittumisen edistämiseksi. Vastaavaa

³⁰ Syrjä & Valtakari 2008, 46-50.

kokonaisvaltaista tutkimusta ei ole aikaisemmin, eikä sen jälkeen tehty³¹. Tutkimuksessa selvitettiin Suomessa asuvien romaneiden mahdollisuuksia työllistyä sekä kartoitettiin työhallinnon roolia työllistämisen edistämässä. Tutkimus kohdistui erityisesti työnhakijana oleviin romaneihin, minkä perusteella tuotettiin kokonaiskuva romaneista työhallinnon asiakkaina.³²

Romanien työmarkkinoille sijoittuminen ei ole ollut samalla tavalla aktiivisen politiikan ja tutkimuksen kohteena kuin romaneiden koulutukseen liittyvät kysymykset ja oikeuksiin sekä yhdenvertaisuuden turvaamiseen liittyvät kysymykset.³³

Suomen ensimmäinen Romanipoliittinen ohjelma (ROMPO) on tehty vuosille 2010–2017. Sen kunnianhimoinen tavoite on, että vuonna 2017 Suomi olisi Euroopassa edelläkävijä romaniväestön yhdenvertaisuuden edistämässä³⁴. Rompo-ohjelman toimintalinja 4:ssä on ehdotettu, että kunnat ottaisivat vastuun romaniväestön sijoittumisten työmarkkinoille edistämisestä sekä myös, että kunnat vahvistaisivat moniammatillista palvelua tarvitsevien, vaikeasti työllistyvien romanien ohjausta esimerkiksi työvoiman palvelukeskusten työllistymistä tukevien palvelujen piiriin. Tarkoituksena oli, että hyödynnettäisiin aktiivisesti työpajatoiminnan ja kuntouttavan työtoiminnan mahdollisuuksia työllistymisen tukena. Hankkeiden ajatus nousee tästä ja ehdottaakin, että yhteistyössä edistettäisiin romanien työllistymistä avoimille työmarkkinoille hyödyntämällä TE-toimiston tukitoimia, kuten työnhaun tukea, työelämävalmennusta ja palkkatukea sekä suuntaamalla tiedotusta työnantajille mahdollisuudesta solmia oppisopimus palkkatuella ja käyttää ns. TOPPIS-mallia. Otetaan TE-keskusten ja TE-toimistojen yrityspalveluissa huomioon romanit potentiaalisina yrittäjinä ja kehitetään heille suunnattua yrittäjyysneuvontaa, -koulutusta ja tukipalveluita. Tiedotetaan, tuetaan ja mahdollistetaan malli tai esimerkki osuuskuntamuotoisen yrittäjyyden mahdollisuuksista ja tukimuodoista.

Läpi koko Syrjän ja Valtakarin tutkimuksen esille tuli, että useimmiten työmarkkinoilta syrjäytymiseen ja työttömäksi jäämisen taustalla on puutteellinen koulutus³⁵ tai ammattitaito³⁶ mutta myös työnantajien kielteiset asenteet romaneja kohtaan.³⁷ Tästä kielteisten asenteiden jatkumosta on muodostunut arkipäivän todellisuus romaneille,

³¹ Romaneiden työllisyystilannetta on kartoitettu muutamassa yhteydessä aikaisemmin 1995. Kartoituksen toteutti Romaniväestön koulutusyksikkö. Kartoitukseen osallistui 200 henkilöä ja tuloksena saatiin erittäin vaikea työllisyystilanne. Lillberg & Eronen 1995.

³² Syrjä & Valtakari 2008, 9-21.

³³ Syrjä & Valtakari 2008, 39.

³⁴ ROMPO:n käynnistäminen on kirjattu myös hallitusohjelmaan (v. 2011). Tämä on ensimmäinen kerta, kun romanit mainitaan hallitusohjelmassa.

³⁵ Koululaitos toimi aikaisemmin sulauttamispolitiikan välineenä, mikä on ollut osin syynä siihen, että romanit ovat suhtautuneet torjuvasti koulunkäyntiin. Syrjä & Valtakari 2008, 44.

³⁶ Tämä koskee kaikkia vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevia, ei pelkästään romaneita. Syrjä & Valtakari 2008, 13.

³⁷ EU-komissio 2013.

johon he eivät enää jaksata kiinnittää huomiota tai reagoida. Romanit, myös koulutetut romanit, kohtaavat työmarkkinoilla muita enemmän ennakkoluuloja ja syrjintää.³⁸ Tehty tutkimus vahvisti näkemyksen, että romaneiden työllistymiseen tarvitaan erilaisia vahvistettuja tukitoimenpiteitä ja erityispalveluita^{39, 40} Tutkimus myös antoi kaksi vaihtoehtoa työn ja romanikulttuurin yhdistämisestä samoin kuin työllisyyden edistämisestä:

1. romanien sijoittaminen sellaisiin työtehtäviin ja ammatteihin, joiden suhteen oli mahdollista täyttää sekä romaniyhteisön että -identiteetin vaatimukset. (Esimerkkinä hevostenhoito ja pukuompelu). Tätä mallia ei kuitenkaan Diak:n hallinnoimat hankkeet suosi.
2. kaksoistrategiaan perustuva integroituminen, jossa korostetaan koulutusmyönteisyyttä ja hakeutumista työelämään yhdistyneenä pyrkimykseen ylläpitää kulttuurilliset perinteet. Lähestymistavasta esimerkkinä ammatit, joissa ei tarvitse rikkoa pukeutumismuotoa tai sen rikkomisesta ei aiheudu kasvojen menettämistä. Tämä vaihtoehtojatus ajatus sopinee paremmin hankkeiden ja tämän päivän romaniyhteisönkin näkemykseen kulttuurin ja työmarkkinoiden sovittamiseksi yhteen.

Viime vuosina romanien koulutukseen osallistamisen edistäminen ja koulutustason nostaminen ovat jälleen olleet romanipolitiikan keskeisiä tavoitteita – Näitä tavoitteita molemmat Diak:n hankkeetkin työstävät – siksi tulisikin koulutuksellisia ja ammatillisia valintoja voida laajentaa viemällä koko yhteisö ja yhteisöstä sen yksilöt ns. uudelle levelille opintojen poluttamisessa. Poluttaminen tulisi tapahtua yhtäläisten ja yksilöllisten mahdollisuuksien toteutumisen näkökulmasta. Näiden vielä ehkä uinuvien kykyjen ja potentiaalisuuden sekä mahdollisuuksien toteuttamisen esteenä ovat olleet vähäinen tietämys mm. yrittäjyydestä, työelämästä yleensä ja ammasteista sekä niihin vaadittavista koulutuksista ja koulutuspoluista. Tarvitaan siis eri ammattiryhmien mallien laajentamista. Tätä laajentamista voitaisiin toteuttaa Uskalla! it's possible – Tuumasta toimeen -pilotin alkuvaiheessa hyödyntäen alalla työskentelevien tai opiskelevien romanitaustaisten henkilöiden tarinoita. Tätä tarinallistamista – Unelmista totta – hankkeet tekevät parhaillaan työstämällä motivointivideoita romanien aktivoimiseksi⁴¹.

Sekä romanitaustaiset työnhakijat että työhallinto ja työnantajat nostavat yhteisesti esiin keskeisimpänä tekijöinä työllisyyden estäjistä heikon ammatillisen osaamisen ja

³⁸ Ennakkoluuloista ei ole saatavilla systemaattista tietoa, mikä johtuu osittain siitä, etteivät romanit tee ilmoituksia syrjinnästä.

³⁹ Syrjä & Valtakari 2008, 14-15.

⁴⁰ Syrjä & Valtakari 2008, 39.

⁴¹ Kahden hankkeen yhteistyönä on työstön alla 10 motivointivideoklippä, joissa lähestytään työllistymistä kymmenen eri teeman kautta mm. lukutaidon ja pähteidenkäytöstä nuoriso-ohjaajaksi ja peruskoulun päästötodistus, Lukion ja kaupan alan amk opintojen kautta unelmatöihin finassirytykseen jne.

työkokemuksen puutteen.⁴² Yrittäjät lisäsivät tähän kokonaisuuteen vielä erityisesti palvelualoilla ja asiakastyössä romanivaatetuksen⁴³.⁴⁴ Työnhakijoina olevien romaneiden itsensä mukaan top kolmosessa työllistymisen esteistä on romaneihin kohdistuvat ennakkoluulot⁴⁵.⁴⁶

Vaikka kysymys onkin sijoittumisesta työmarkkinoille, on toisaalta välttämätöntä pohtia myös romanikulttuurista nousevia esteitä. Näkökulmana tulee pitää nykyaikainen koulutusjärjestelmä, työelämä ja työmarkkinat, jotka asettavat työelämään integroitumiselle ”pelisäännöt”, ja toisaalta millä tavoin romanien erityispiirteet ja olosuhteet tulisi huomioida työllistymistä edistävien toimenpiteiden kehittämisessä⁴⁷. Monissa yhteyksissä – erityisesti pääväestön näkemyksissä – romanien pitäytyminen perinteisiin tapoihin ja pukeutumissäännöksiin nähtiin luovan esteitä työpaikan vastaanottamiselle. Romaneiden itsensä näkemys pukeutumisesta työpukuun tarvittaessa jakaa tutkimuksen vastaajat hajan. Useat vastaajat kommentoivat vastaustaan tilanneyhteyttä täsmentävillä kysymyksillä⁴⁸. Pukeutuminen työasuun nähdään mahdollisena sellaisissa työpaikoissa, joissa se on pakollinen ja joissa ei ole kulttuurin mukaisessa vanhemman henkilön kunnioittamisasemassa olevia romanitaustaisia henkilöitä tai työntekijän ei tarvitse työasussa liikkua julkisissa paikoissa⁴⁹. Toisaalta kulttuuri on myös joustava ja yhteisön sisäisten sopimusten salliessa myös kaikki edellä mainittu on mahdollista tarvittaessa.

Työhaussa kohdatut ennakkoluulot ja syrjintä ovat arkitodellisuutta romanitaustaiselle työnhakijalle. Kohdatut ennakkoluulot ja vaikeudet työpaikan saamisessa etnisyyden johdosta⁵⁰ lannistavat 9/10 hakijasta.⁵¹ Romanien kohtaama syrjintä suomalaisessa työelämässä ja työnhaun yhteydessä on tutkimuksen perusteella yleistä⁵² vaikkakin se on ani harvoin henkilökohtaista vaan pikemminkin syrjintä nousee koko romaniväestöön liitetystä kielteisistä leimoista. Syrjintätilanteista on vähän tutkimus- tai tilastotietoa,

⁴² Palkkaisinko romanin? 2011, 56-57.

⁴³ Romanivaatetusta ei nähdä sopivana vaatetuksena asiakaspalvelutyössä tai palvelualoilla.

⁴⁴ Syrjä & Valtakari 2008, 61, 68.

⁴⁵ Tekevätkö romanit töitä ja voiko heihin luottaa?; romanit.fi.

⁴⁶ Syrjä & Valtakari 2008, 65.

⁴⁷ Vastaus kysymykseen, missä määrin romaneiden tulisi säilyttää kulttuuriset erityispiirteensä ja integroitua yhteiskuntaan, on romaniyksilöllä ja -yhteisöllä itsellään.

⁴⁸ Syrjä & Valtakari 2008, 68.

⁴⁹ Palkkaisinko romanin? 2011, 60-61.

⁵⁰ Ennakkoluuloja ja syrjintää koskevat kokemukset liittyivät usein siihen, että hakija oli taustaltaan romani tai pukeutui romanivaatteisiin. Myös hakijoiden luotettavuutta kyseenalaistettiin.

⁵¹ Palkkaisinko romanin? 2011, 64-65.

⁵² Esiin nousi tutkimukseen tehdyistä haastatteluilta, että avoimina olleet työpaikat olivatkin täytettyjä, vaikka todellisuudessa ne olivat vielä auki, kun hakijana oli romanisukunimen omaava henkilö tai jos sukunimen perusteella ei ollut tunnistettavissa hakuvaiheessa romaniksi niin viimeistään kohdatessa ilmoitettiin, että paikka on jo täytetty. Osa rekrytoijista ilmoitti myös suoraan, että firman imago kärsii, jos työntekijänä on romanitaustainen henkilö. Yleisempiä työnantajien kysymyksiä ovat: ”tekevätkö romanit töitä?” ”Tulevatko he ajoissa töihin ja noudattavatko työaikoja?”

koska niistä ei ole tehty ilmoituksia⁵³.⁵⁴ Ennakoasenteiden ja luulojen hälventämisessä paras keino on ollut romanin oleminen työpaikalla työntekijänä omana itsenään ja hän on työpanoksellaan pystynyt muuttamaan koko työyhteisön ennakkoluulot ja asenteet.

Tällaisten ennakkoluulojen purkaminen vaatii sekä runsaasti myönteisten esimerkkien esille nostamista muurien murtamiseksi, mutta myös tilaisuuksien antamista romaneille. Tämä vaatii hyvää ja suunniteltua yhteistyötä työllisyyspalveluiden ja työmarkkinoiden sekä julkisten työnantajien kanssa. Eri lähteistä kerättyjen tutkimuksien perusteella pääkaupunkiseudulla ollaan valmiimpia palkkaamaan romani töihin kuin muualla. Kyselyyn osallistuneista pk-yrityksistä 164/306:sta olisi valmis palkkaamaan romanin töihin eli n.60%⁵⁵. Tätä positiivista asennetta tulisi hyödyntää ja mallintaa muille alueille.

Monesti työpaikan saanti jää kiinni hakijan ammatillisen koulutuksen ja työkokemuksen puutteesta romanin kohdalla⁵⁶. Tutkimuksen mukaan TE-keskuksissa työskentelevien työntekijöiden näkemykset romanien työllistymisen esteistä ovat yhteneväiset edellä mainittujen työnantajien näkemyksien kanssa; ammatillisen koulutuksen puuttuminen ja peruskoulun päästötodistuksen ja työkokemuksen uupuminen sekä näiden lisäksi vielä työnhakutaitojen puuttuminen mutta myös TE-palveluiden ja erityistoimenpiteiden riittämättömyys. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että työnantajien ennakkoluulot olivat yksi suurimmista esteistä romanien työllistymiselle.⁵⁷ Siksi tuleekin yhteistyössä oppilaitosten ja hankkeiden kanssa vaikuttaa romaniyhteisön koulutustason nostamiseksi.⁵⁸

Työhallinto työllistymisen edistäjänä

Työ- ja elinkeinoministeriössä romanien työllisyyteen liittyviä kysymyksiä on vastuutettu määrätylle virkamiehelle⁵⁹, joka edustaa myös hallinnonala Romaniasian neuvottelukunnassa. Työhallinnossa ei ole romanitaustaisia virkailijoita.

Työhallinnon toiminnan lähtökohtana on, että asiakkaita ei eritellä etniseen vähemmistöön kuulumisen perusteella ja tämä on hyvä asia. Toisaalta yhdenvertaisuuslain nojalla voidaan myös kysyä, saavatko romanit samoja palveluja kuin muut asiakkaat, onko heille tarjolla koko työhallinnon palveluvalikoima ja tulisiko romaneille tarjota lain nojalla sellaisia erityispalveluja, jotka tosiasiallisesti voisivat kohentaa heidän tilannettaan ja

⁵³ Tähän on vaikuttanut syrjimisen jokapäiväisyys, joka on tehnyt siitä arkipäiväistä. Ainostaan kraavimmat, jotka ovat jäävuoren huippuja, ilmoitetaan syrjintävaltuutetulle.

⁵⁴ Syrjä & Valtakari 2008, 69.

⁵⁵ Syrjä & Valtakari 2008, 79.

⁵⁶ Työnantajien näkökulmasta suurin työllistymistä estävä tekijä. Syrjä & Valtakari 2008, 76-77.

⁵⁷ Syrjä & Valtakari 2008, 95-97.

⁵⁸ THL 2017.

⁵⁹ Erityisasiantuntija Ahti Avikainen Työllisyys ja yrittäjyysosastolta.

vastata heidän erityistarpeisiinsa. Monille erityisryhmille, kuten vajaakuntoisille, vaikeasti työllistettäville ja myös maahanmuuttajille kohdennetaan palvelutarpeita vastaavia erityistoimenpiteitä.⁶⁰

Diak:n hankkeiden ehdotus olisi, että TE-keskuksen rakenteissa voisi olla romanitaustaisia henkilöitä asiantuntijatyössä tehden normaalia virkatyötä, jonka lisäksi henkilöllä olisi erityisasiantuntijuus romanitaustaisten työnhakijoiden haasteisiin. Asiantuntijoita voisi olla maakunnittain tai muutaman maakunnan yhteisenä työntekijänä.⁶¹

⁶⁰ Syrjä & Valtakari 2008, 93.

⁶¹ Syrjä & Valtakari 2008, 95.

Yhteenveto

Nevo tiija ja Tsetanes naal -hankkeiden tavoitteena on yhdessä viranomaisten, toimijoiden ja oppilaistosten sekä romaniyhteisön kanssa nostaa ”koko” romanien koulutustasoa, mahdollistaa työharjoittelupaikkoja, oppisopimuspaikkoja sekä työkokemusta ja niiden kautta kartuttaa substanssiosamista, joka edesauttaa pitkällä tähtäimellä työllistymistä ja säästää yhteiskunnan varoja, kun syrjäytyminen ja ylisukupolvinen syrjäytyminen katkeavat.⁶²

Tutkimuksien selontekoihin viitaten romanitaustaisten henkilöiden kilpailukyky työpaikoista on todistetusti erittäin vaikea. Tarvitaan kohdennettua ohjausta työpaikan hakemisessa, hakemuksien sekä CV:n tekemisissä kuin myös valmennusta oma-aloitteisuuteen ja aktiivisuuteen sekä periksiantamattomuuteen, joka tuottaa vastetta ja jota työnhakeminen nykyaikana vaatii. Tutkintoon johtava ammatillinen koulutus on ensisijainen tavoite yhdessä työllistymisen kanssa. Unohtamatta mahdollisuutta jatkokouluttautumiseen, joka lisäisi romanien kilpailukykyä työmarkkinoilla ja välityömarkkinoilla.

Erityisesti työvoimapoliittisen koulutuksen osalta on käyty keskustelua siitä, tulisiko tällaista koulutusta kohdentaa erikseen romaneille vai tulisiko romaneita kannustaa enemmän osallistumaan yleiseen työvoimapoliittiseen koulutukseen tai muuhun yleiseen tutkintotavoitteeseen koulutukseen⁶³. Erilaisissa kokoonpanoissa on päädytty ehdottamaan näiden kahden kombinaatiota ks. pilottihankesuunnitelma. Tätä kohdennettua mallia puoltavat mm. tiedossa olevat osaamisvajeet ja oppimisvalmiuksien puute sekä koulutukseen osallistumisen kynnykset, jotka johtuvat niin valmiuksien ja itsetunnon puutteesta kuin arkuudesta toimia pääväestön parissa. Tällöin koulutuksessa voitaisiin huomioida paremmin opiskelijoiden erityistarpeet ja he toimisivat vertaistukina toisilleen vahvistaen toistensa opiskelunvalmiuksia.

Romanien työllistymisen edistämiseksi on tarpeen koota kaikki se käytettävissä oleva kokemus ja tieto työllistymisen esteistä ja keinoista, joilla työllistystä voitaisiin edistää ja näin katkaista syrjäytyminen sekä ylisukupolvinen syrjäytyminen⁶⁴. Työhallinnolla on käytettävissään laaja palveluvalikoima työttömien asiakkaiden työvalmiuksien, ammatillisen osaamisen, työhakutaitojen ja työllistymisen vahvistamiseksi. Palvelun tulisi

⁶² Riippuen laskentatavasta ihmisten syrjäytyminen yhteiskunnasta maksaa Suomen valtiolle useita miljardeja euroja joka vuosi. Opetusministeriön laskelmien mukaan jokainen syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle 1,2 miljoonaa euroa. Syrjäytyminen itsessään aiheuttaa monille ihmisille paljon kärsimystä ja pahoinvointia. Nuorisotutkimuksen professori Helena Helve (toim.) ja Krister Karppinen, Liisa Keltikangas-Järvinen, Hannele Savioja: Koulu, syrjäytyminen ja sosiaalinen pääoma, Sitran raportteja 75.

⁶³ Palkkaisinko romanin? 2011, 42-43.

⁶⁴ THL 2016.

perustua palvelutarpeen arviointiin ja sen pohjalta laadittuun työnhakusuunnitelmaan yhdessä asiakkaan kanssa (”HOPS”)⁶⁵. Työllistyvyyttä edistäviä työvoimapalveluja ovat mm. työharjoittelu, työvalmennus, työkokeilu työpaikalla, palkkatuki, omaehtoisen opiskelun tuki ja starttiraha... Ja näiden lisäksi tärkeitä työllistymisen edistämiseen käytettävissä olevia toimenpiteitä aina työpajasta oppisopimuskoulutukseen on olemassa, mitkä usein edellyttävät yhteistyötä muiden tahojen, kuntien tai viranomaisten kanssa.⁶⁶

Suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisen ja kehitysprosessin eteenpäin viemiseksi avaimet ovat romaniyhteisöllä - sen jokaisella yksilöllä, mutta prosessin tukeminen edellyttää yhteiskunnan tukea ja myötävaikuttamista. Eri yhteyksissä on todettu, että romanien kannustamisessa hakeutua koulutukseen ja työmarkkinoille tarvitaan myönteisiä roolimalleja ja esimerkkejä onnistumisesta.

Erilaisista koulutuksen edistämistä tähdänneistä hankkeista⁶⁷ ja tutkimuksista⁶⁸ on haluttu poimia hyviä käytänteitä. Kokonaisuuden onnistumisen erityisenä ehtona nousi useimmissa tuloksissa romanikulttuurin tuntemus. Se oli avain koko koulutuksen toteutuksen menestymisessä. Tuntemuksen kautta vältetään mm. kulttuurille epäsovinnaisen aiheiden ja tabujen keskustelusta julkisesti⁶⁹.

Onnistuneiden oppimiskokemusten puutteesta johtuu, että monen romanin käsitys itsestään oppijana on kielteinen ja usein opiskelijoiden itsetunto on alhainen, johon tietysti vaikuttavat puutteelliset opiskelutaidot ja opiskeluun liittyvät heikot perusvalmiudet. Ammatillisessa koulutuksessa yhä enenevässä määrin opiskelu on itsenäistä ja itse ohjautuvaa, mikä edellyttää oppimaan oppimisen keinojen omaksumista. Yksi keskeisimmistä huomion aiheista on opiskelumenetelmät. Romaniopiskelijoiden ryhmässä opettajan rooli on korostuneen voimakas. Opetuskeskustelut oppimisen menetelmänä sekä mallioppiminen on koettu erittäin hyvänä metodeina. Käytännönläheinen oppiminen korostuu, jolloin teoreettinen opetus, toiminalliset opetusmenetelmät ja käytännön harjoittelu ovat avaintekijöitä. Erityisen tärkeä on myös opiskelun henkilökohtaistaminen ja siihen liittyvä huolellinen opiskelijan lähtötilanteen kartoitus, yksilölliset tavoitteet ja oppimissuunnitelmat tai toimintasuunnitelmat sekä yksilöohjaus ja oppimisvalmiuksien vahvistaminen ennen varsinaisten ammatillisten opintojen alkamista.⁷⁰

⁶⁵ Syrjä & Valtakari 2008, 116.

⁶⁶ Syrjä & Valtakari 2008, 97-98.

⁶⁷ Romako / Equal -hankkeet

⁶⁸ Kopsa-Shön 1996

⁶⁹ Ketkä voivat olla läsnä yhtä aikaa tai miten opiskelijat keskenään sijoittuvat luokkahuoneessa tai ryhmätehtävissä jne.

⁷⁰ Kertyneitä kokemuksia on myös hyödynnetty meneillään olevissa koulutuksissa.

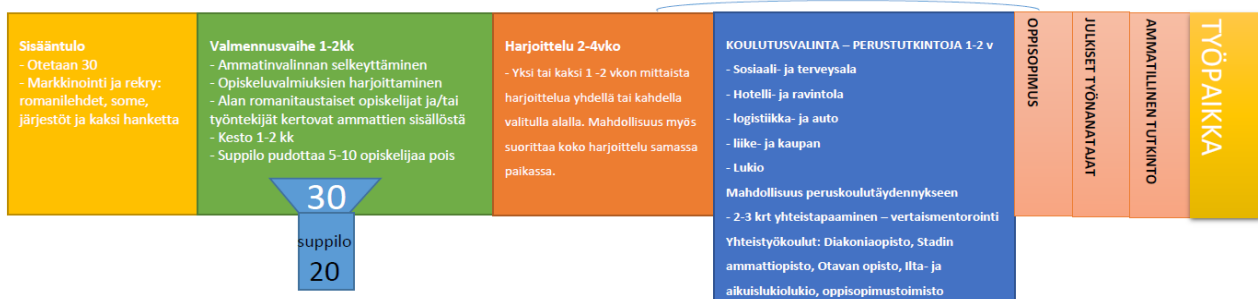
Idea

Hankkeiden kehittämisideana on pilotti malli Uskalla! It's possible – Tuumasta toimeen, jossa tavoitteena on henkilön ja työnantajan sitominen yhteen polun ensimetreiltä lähtien. Mallissa vastuutetaan julkisia työnantajia mahdollistamaan työllistyminen ja tarjotaan pk-yrityksille ”porkkana” vaikeasti työllistettävien henkilöiden työllistamisestä.

Koulutussuunnitteluvaiheessa tehdään sopimukset julkisten työnantajien ja yritysten kanssa mukaan tulemisesta pilottihankkeeseen (hankkeen tulee tarjota työmarkkinoiden yhteistyötahoille jotain, joka motivoi yhteistyöhön). Tekesin aloittamassa palvelusetelipilotti –mallia voitaisiin hyödyntää soveltuvien osin tai räätälöidä ihan oma⁷¹. Pilotin tiedottamisesta ja viestinnästä kentälle vastaa Diak.n kaksi ESR-hanketta hyödyntäen somea ja yhteisölle suunnattuja valtakunnallisia lehtiä sekä romanijärjestöjä⁷². Työllistämispilottiin otetaan rekryvaiheessa 1,5 kertainen määrä sisälle aloituspaikkoihin nähden.

Uskalla! it's possible – Tuumasta toimeen -pilottikokeilu

Työvoimapolitiittinen koulutus

- Aloituspaikkoja 20 ja sisään otetaan suppilovaiheeseen 30 henkeä
- Työelämälähtöiset koulutukset – vastataan työelämän tarpeisiin
- Koko koulutuksen ajaksi mahdollistetaan 1-2 romanitaustaista valmentajaa/mentorina ryhmälle.
- Yhdistetään työvoimapolitiittinen ja/tai omaehtoinen opiskelu. Riittävä taloudellinen tuki motivaattorina
- Intensiiviset päivät – ei katkoksia siirryttäessä moduulista toiseen.
- Nevo tiija ja Tsetanes naal –hankkeet markkinoivat samaan aikaan HAKU-kampanjan, jossa madalletaan harjoittelu ja työkokeiluun pääsemistä. Hoitavat yhteistyössä muiden osatoteuttajien kanssa viestintää ja markkinointia verkostojensa kautta.
- Julkiset työnantajat (mahdollisesti myös yrittäjät ym.) sidotaan koulutuksen suunnitteluvaiheessa jo mukaan kokonaispolkuun, ”koulutetaan työntekijät työelämän tarpeisiin”

⁷¹ Tekesin palvelusetelimallissa yrityksiä houkutellessa innovaatiok kehittämiseen. Voisiko pk-sektorin mukaan innostamiseksi kehittää jonkin samankaltaisen menetelmän kuin tuo palveluseteli, jolla pk-yrityksiä saisi innostumaan mukaan. Rahoitukseen pitäisi saada ministeriö tai ehkä joku niistä. ELY:n tuki voisi myös soveltua moiseen kokeiluun. ks.

<https://www.tekes.fi/rahoitus/pk-yritys/innovaatioseteli/> .

⁷² Palkkaisinko romanin? 2011, 37.

Swot-analyysi

	+	-
Sisäinen ympäristö	S Vahvuudet	W Heikkoudet
Ulkoinen ympäristö	O Mahdollisuudet	T Uhat

<ul style="list-style-type: none"> - Vastaa tutkimuksista nousseisiin indikaatioihin - Verkostot; hankkeet, järjestöt yms. - lisää ammatillista valmiutta - antaa työkokemusta - vahva tutkimuksellinen tausta selvitys argumentaationa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Onko mallissa tarpeeksi työnantajia ja työllistymistä hyödyttäviä elementtejä.
<ul style="list-style-type: none"> - mallin levittäminen laajalle - vaikuttavuus sisään ja ulos - luoda työllistymispolku vaikeasti työllistyville henkilöille - romaniyhteisön koulutustasoon ja työllistymiseen vaikuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - työharjoittelupaikkojen ja työpaikkojen saanti ei onnistu - yhteistyö TE-toimistojen kanssa rahoituksen osalta ei luonnistu - epävarmuus työnantajien mukaan lähteminen -

Lähteet

EU-komissio

2013 Yhteinen työllisyysraportti.

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_emplr_fi.pdf . Viitattu 14.5.2017.

Kopsa-Schön T.

1996 Kulttuuri-identiteetin jäljillä – Suomen romanien kulttuuri-identiteetistä 1980-luvun alussa. suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 641. Tampere. Tammerpaino.

Lillberg E. & Eronen M.

1995 Romaniväestön koulutustarvekartoitus. Muistio. Opetushallitus.

Palkkaisinko romanin?

2011 Opas romanien kouluttajille, koulutuksen järjestäjille ja työvoimaviranomaisille. Työ ja elinkeinoministeriö, ESR valtakunnallinen Väilyömarkkinat-kehittämishanke.

Rajala S. & Blomerus S.

2015 Katsaus aikuisten romanien koulutustaustoihin. Raportit ja selvitykset 2015:8. Opetushallitus.

Rompo

2009 Suomen romanipoliittinen ohjelma – työryhmän esitys. sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2009:48. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Syrjä H. & Valtakari M.

2008 Romanien pitkä matka työn markkinoille – Tutkimus romanien työmarkkinoille sijoittumisen edistämisestä.

THL

2016 Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät.

https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytymisen-riskitekijät . Viitattu 16.5.2016.

2017 Romanien koulutus, työllisyys ja asuminen.

<https://www.thl.fi/en/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/kieli-ja-kulttuurivahemmistot-suomessa/romanit/romanien-koulutus-tyollisyys-ja-asuminen> . Viitattu 14.5.2017.

Liite 3: kotimaani ompii Suomi – romanit 500 vuotta 100-vuotisessa Suomessa.

Kotimaani ompii Suomi – Romanit 500 vuotta 100-vuotisessa Suomessa

Pitkästä yhteiselosta huolimatta romanit ovat verrattain tuntematon vähemmistö. Romanikulttuurista tiedottaminen on ollut pääosin kielteisten luulojen ja uskomusten hälventämistä. Romanien identiteetti, nimenomaan Suomen romaneina, on jäänyt toissijaiseksi. Kotimaani ompii Suomi -hanke tuo esille romanikulttuurin ja suomalaisen kulttuurin samankaltaiset juuret. Se kertoo vuorovaikutuksesta ja yhteisestä osallisuudesta Suomen historian eri vaiheissa. Talvi- ja jatkosodissa romanimiehet taistelivat yhteisessä rintamassa. Vahvasti osallisuuteen nojaavassa hankkeessa tuodaan esille myös romanikulttuurin ja -musiikin merkitys ja vaikutus sekä maailman että Suomen musiikkihistoriaan ja taiteeseen.

Jotain uutta ja jotain vanhaa uudeltaisesta näkökulmasta

Kotimaani ompii suomi -hanke vaikuttaa toiminnallisesti koko Suomessa. Yhdeksän kuukauden aikana sen avulla tavoitetaan viisi eri paikkakuntaa. Sen avulla halutaan raikkaasta ja uudeltaisesta näkökulmasta tuottaa ja tuoda romanitietoutta suurelle yleisölle. Hankkeessa painotetaan meidän suomalaisten, romaniyhteisön ja pääväestön, yhteneväistä kulttuuria. Myös näkymättömät voimavarat tulisi hyödyntää yhteisen yhteiskunnan hyväksi. Lähdemme jakamaan romanikulttuuri-infoa osallistavilla ja toiminnallisilla menetelmillä perusopetuksen 9.-luokkalaistille sekä ammattikoulujen ja lukioiden ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Samoilla paikkakunnilla pidetään myös aikuisille romaneille tarkoitettuja keskustelutilaisuuksia koulutuksen mahdollisuuksista ja haasteista.

Taidetta ja kulttuuria kaikille aisteille

Kotimaani ompii Suomi -hanke starttaa romanien kansallispäivänä 8.4. Kulttuuritalolla Helsingissä. Mustalaismusiikin kuninkaat ja kuningattaret tähtiesiintyjineen pääsevät estradille. Siellä nähdään myös kolme vaikuttavaa romaninäyttelyä sekä kuullaan lyhyitä puheita mustalaistaiteen vaikutuksesta muihin taiteisiin. Hankkeen suuri päätösjuhla pidetään Oulun kaupunginteatterissa marraskuussa, missä paikallisen taide- ja kulttuurinäyttelyn lisäksi toteutetaan valtakunnalliset Mahdollisuuksien päivä -koulutus- ja työllisyysmessut. Illalla koko kansan juhlakonsertissa ensi esiintymisensä saa ainutlaatuinen Mustalaismusiikin orkesteri.

FAKTATIETOA:

Romanien kansallispäivänä, 8.4.2017 klo 18 konsertti Mustalaismusiikin kuninkaat ja kuningattaret ja Suora Lähetys -yhtye vahvistetulla kokoonpanolla. Suuruusluokaltaan ennen näkemättömässä konsertissa tuodaan esiin laajalla skaalalla Suomessa kuultua mustalaismusiikkia ja jokaisen tyylilajin romanitaustaista tähtiesiintyjää. Esiintyjäkaartissa on vierailevana tähtenä koko kansan rakastama Samuli Edelman, jolta saadaan kuulla mm. aito mustalaismusiikki. Muita esiintyjä ovat tangoprinsssi Leif Lindeman, mestarikansanlaulaja Hilja Grönfors ja Ruotsin True talent -voittaja Dimitri Keiski, mustan gospelin laulaja Tenho Gren Ruotsista, nouseva rap-artisti Alvari Valentin sekä suomalaisen hengellisen musiikin taituri Anita Lindgren.

8.4.2017 klo 15 alkaen Kulttuuritalolla on kolme erillistä romaniaiheista näyttelyä sekä mielenkiintoisia puheenvuoroja: Irmeli Huhtala - Koti etsii ihmistä - romanikuvat mainoksissa, Veijo Baltzar - Miranda – mustalaisten holokausti, Hilka Lindgren – Yli vuorien ja Pekka Laine – Romanit ja kevyt musiikki.

2.11.2017 Oulussa Kyläkartanon koululla klo 13-16 pidetään Mahdollisuuksien päivä – romanien koulutus- ja työllisyysmessut sekä paikallisten romanitaiteilijoiden näyttelyitä. Sekä klo 19 Mustalaismusiikin orkesteri ja tähtiesiintyjät

Hankkeen tuotantotiimi: Diakin hallinnoimat ESR-hankkeet Nevo tiija ja Tšetanes naal, Taiteen edistämiskeskus, Opetushallituksen romaniväestön koulutustiimi, Suomen Romanifoorumi, Romaniasiain neuvottelukunta ja aluehallintovirasto sekä yksittäisiä asiantuntijoita ja osajia.

Rahoittaja: Suomi100, Suomen Kulttuurirahasto, Opetushallituksen romaniväestön koulutustiimi, Nevo tiija ja Tšetanes naal -hankkeet, Taiteen edistämiskeskus ja Romaniasiain neuvottelukunta.